

ЗАКОН
О ЗАШТИТИ И ПОСТУПАЊУ СА ДЈЕЦОМ
И МАЛОЉЕТНИЦИМА У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ

I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет и примјена закона
Члан 1.

Овим законом се утврђују посебна правила поступања према дјечи која се налазе у сукобу са законом, млађим пунољетним лицима и дјечи која су жртве или свједоци по којима су дужни да поступају судови, тужилаштва, укључујући овлашћена службена лица, органи старатељства, породице, школе, институције на свим нивоима друштвене заједнице, као и други учесници укључени у кривичну процедуру на начин којим се без дискриминације унапређује осјећај достојанства и личне вриједности дјетета, узима у обзир узраст дјетета, најбољи интереси дјетета, његово право на живот, опстанак и развој, омогућава да дијете у складу са узрастом и зрелошћу изрази своје мишљење по свим питањима која се на њега односе, при чему сва залагања треба да воде рехабилитацији и социјалној реинтеграцији дјетета и његовом преузимању конструктивне улоге у друштву.

Дефиниција дјетета и примјена кривичних санкција
Члан 2.

(1) Дијете је, у складу са овим законом, свако лице које није навршило 18 година живота.

(2) Према дјетету које у вријеме извршења кривичног дјела није навршило 14 година (у даљем тексту: дијете) не могу се изрећи кривичне санкције нити примјенити друге мјере предвиђене овим законом.

(3) Малољетник је дијете које је у вријеме извршења кривичног дјела навршило 14 година, а није навршило 18 година живота (у даљем тексту: малољетник) и према коме се могу изрећи кривичне санкције и друге мјере предвиђене овим законом.

Узраст малољетника у сврху овог закона
Члан 3.

(1) Млађи малољетник је малољетник који је у вријеме извршења кривичног дјела навршио 14, а није навршио 16 година живота.

(2) Старији малољетник је малољетник који је у вријеме извршења кривичног дјела навршио 16, а није навршио 18 година живота.

(3) Млађе пунољетно лице је лице које је у вријеме извршења кривичног дјела навршило 18, а није навршило 21 годину живота.

Недискриминација
Члан 4.

Према малољетницима и млађим пунољетним лицима у свим фазама поступка поступа се на исти начин без обзира на: расу, боју коже, пол, језик, вјероисповијест, политичко или друго увјерење, национално, етничко или социјално поријекло, имовинско стање, статус стечен рођењем или други статус малољетника, његовог родитеља, усвојоца или стараоца, као и друге облике различитости.

Минимална права малољетника у поступку Члан 5.

Малољетнику припадају минимална права која се поштују у свим фазама кривичног поступка и она се односе на право малољетника да му се јасно каже због чега се оптужује, да се сматра невиним док се не докаже супротно, да се брани ћутањем, да му се признање не изнуђује силом, право на правну помоћ адвоката, право на присуство родитеља или стараоца, право на провођење поступка „без одлагања“, право да унакрсно испитује свједоке супротне странке и позове и саслуша властите свједоке под једнаким условима и право на дјелотворан правни лијек.

Језик и писмо Члан 6.

Уколико малољетник не познаје језик и писмо на ком се води кривични поступак, суд му одређује тумача. Разумљивост језика подразумијева и употребу терминологије прилагођене узрасту и степену развијености дјетета.

Заштита приватности Члан 7.

Право на приватност малољетног учиниоца кривичног дјела се поштују у свим фазама поступка, тако да се у медијима неће објавити име и други подаци који откривају идентитет малољетника.

Преусмјеравање од редовног поступка Члан 8.

Обавеза је тужиоца за малољетнике (у даљем тексту: тужилац) и судије за малољетнике (у даљем тексту: судија) да, у складу са принципима и правилима прописаним законом и подзаконским актима, не прибјегавају вођењу формалног кривичног поступка, него да случај малољетног учиниоца кривичног дјела ријеше примјеном васпитних препорука.

Принцип сразмјерности Члан 9.

Потенцирајући добробит малољетника који се налази у сукобу са законом, овај закон прописује могућност избора и примјене законом предвиђене санкције и мјера које су прилагођене личним својствима, средини и приликама у којима малољетник живи и у сразмјери са околностима и тежином учињеног кривичног дјела и уважавањем права лица оштећеног кривичним дјелом.

Садржај закона Члан 10.

(1) Овај закон садржи одредбе које се примјењују према малољетним учиниоцима кривичних дјела које се односе на материјално кривично право, одредбе о органима који га примјењују, кривични поступак и извршење кривичних санкција, као и одредбе о кривичноправној заштити дјете на чију штету је извршено кривично дјело.

(2) Одредбе овог закона примјењују се и на пунољетна лица када им се суди за кривична дјела која су учинила као малољетници, а испуњени су услови које предвиђа овај закон, као и на лица која су кривично дјело учинила као млађа пунољетна лица.

Сходна примјена одредаба других закона
Члан 11.

Одредбе Кривичног закона Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 49/03, 108/04, 37/06, 70/06 и 68/07), (у даљем тексту: Кривични закон), Закона о кривичном поступку („Службени гласник Републике Српске“, бр. 50/03, 111/04, 115/04, 29/07, 68/07 и 119/08), закона којим се уређује извршење кривичних санкција и други општи прописи примјењују се ако овим законом није друкчије прописано.

Основни појмови
Члан 12.

Осим ако овим законом није другачије одређено, поједини изрази употријебљени у овом закону имају слиједеће значење:

а) „посебна правила“ се односе на уређење система малољетничког правосуђа који чине бројне компоненте: лица која су у њега укључена, начин на који раде, процедуре, објекти итд. Аспекти провођења малољетничког правосуђа односе се и на начин на који полицијски орган дјецу лишава слободе; како се дјеца испитују; начин поступања тужилаца, судија и бранилаца; начин на који судије доносе и изричу санкције и друге мјере; начин на који особље у институцијама проводи третман, смјештај, образовање, рекреативне и безбједносне услове у институцијама, као и програме рехабилитације и реинтеграције. Израз „малољетничко правосуђе“ означава правосудни систем успостављен за дјецу за коју постоје основи сумње да су учинила неко кривично дјело и на општи начин дефинише заштиту и промовише права дјетета на праведан третман,

б) „малољетник“ је дијете или млада особа са којим се према важећим правним системима, сходно учињеном дјелу, може поступати на начин који се разликује од начина поступања са одраслим особама,

в) „млађе пунољетно лице“ је лице које је навршило 18, а није навршило 21 годину живота и чији развој није на том нивоу да би се могло сматрати пунољетним лицем,

г) „дјеца у сукобу са законом“ је термин који показује да су дјеца у контакту са кривичноправним системом због тога што су осумњичена, оптужена или осуђена за кривично дјело; „млади у сукобу са законом“ је алтернативни термин којим могу бити обухваћена и млађа пунољетна лица, јер ријеч: „млади“ нема јасно одређену добну границу,

д) „малољетни учинилац кривичног дјела, малољетник у сукобу са законом и малољетни преступник“ су изрази који се односе на малољетника без обзира на то да ли је он осумњичен, оптужен или осуђен за кривично дјело,

ђ) „тужилац за малољетнике“ је тужилац који посједује афинитет за рад са дјецом и специјална знања о правима дјетета и преступништву младих, као и друга знања и вјештине које га чине компетентним за рад на случајевима малољетничког преступништва,

е) „судија за малољетнике“ је судија који посједује афинитет за рад са дјецом и специјална знања из области права дјетета и преступништва младих, као и друга знања и вјештине које га чине компетентним за рад на случајевима малољетничког преступништва,

ж) „стручни савјетници“ суда и тужилаштва су социјални педагози – дефектолози, социјални радници, специјални педагози – дефектолози и психолози који имају активну улогу у предметима малољетничког преступништва: дају стручно мишљење, прикупљају потребне податке, воде евиденције и обављају и друге послове по налогу тужиоца или судије,

з) „орган старатељства“ је центар за социјални рад, а гдје нема центра за социјални рад, одговарајућа општинска служба социјалне заштите која има иста права и дужности према дјечи у сукобу са законом и спречавању друштвено неприхватљивог понашања,

и) „центар за социјални рад“ је орган старатељства и социјалне заштите,

ј) „социјална анамнеза“ представља налаз и мишљење које социјални радник доставља на захтјев тужиоца или судије и она садржи податке о идентитету и личности малољетника, разлоге због којих је дошло до прикупљања података, анализу прикупљених података, податке о породици, социјалну дијагнозу и прогнозу, као и приједлог мјера које треба предузети,

к) „физички развој” појединца означава степен усклађености висине, тежине и других физичко-физиолошких карактеристика појединца са утврђеним нормама за циљани узраст,

л) „ментални развој” се односи на промјене у менталном функционисању од оживљавања фетуса до смрти јединке или неки дио тих промјена. Ментални развој посљедица је учења и сазријевања, с тим што на ранијим узрастима преовладава сазријевање, а на старијим учење,

љ) „когнитивни развој” подразумијева психички процес којим личност постаје свјесна чињеница из своје спољашње и дјелимично унутрашње стварности. Одвија се кроз перципирање, пажњу, расуђивање, меморисање и репродукцију опаженог,

м) „осјетљива група дјецe” подразумијева дјецу којој треба обезбиједити посебан третман, активности и мјере заштите, као што су дјеца у сукобу са законом, бескућници, дјеца без родитеља, дјеца са посебним потребама, дјеца припадника мањина, имиграната итд.,

н) „васпитне препоруке” представљају облик алтернативних мјера које тужиоци или судије, на основу принципа опортунитета, примјењују према малољетном учиниоцу кривичног дјела, вршећи тако скретање (диверзију) са уобичајеног кривичног поступка,

њ) „медијација” је процес посредовања у коме неутрално треће лице (медијатор) помаже жртви и учиниоцу кривичног дјела да кроз комуникацију постигну обострано прихватљиво рјешење спора,

о) „лишење слободе” је облик затварања или притварања или смјештаја у јавну или приватну затворену институцију наредбом суда, управног или другог органа власти, лица које је млађе од 18 година. У овом смислу, лишењем слободе сматра се и смјештај малољетног учиниоца кривичног дјела у здравствену или социјалну установу,

п) „припремни поступак” обухвата активности предузете од стране тужиоца или овлашћеног службеног лица у складу са овим законом, укључујући прикупљање и чување изјава и доказа,

р) „прихватилиште за дјецу и малољетнике” је установа социјалне заштите чији је основни задатак прихват, привремено збрињавање и опсервација, а у коју малољетни учинилац кривичног дјела може бити смјештен по одлуци суда умјесто притвора,

с) „ресоцијализација” означава процес који подразумијева предузимање систематске, планске и организоване активности друштва са циљем оспособљавања малољетника да убудуће поштује друштвене норме и правила како више не би долазио у сукоб са законом и како би постао користан члан друштвене заједнице,

т) „рехабилитација” означава престанак свих негативних, штетних дејстава која наступају у вези и као посљедица кривичне одлуке односно осуде, тако да се малољетнику омогућава потпуна реинтеграција и повратак у друштво и

ћ) „реинтеграција” означава потпуно укључивање малољетника у живот као пуноправног, равноправног члана друштвене заједнице тако да ужива статус неосуђиваности, а тиме и сва права као други пуноправни грађани. Кривично дјело малољетника се заборавља, а у службеној евиденцији се не спомиње његов судски третман и осуђиваност.

II ОРГАНИ У ПОСТУПКУ ПРЕМА МАЛОЉЕТНИЦИМА

Општа одредба Члан 13.

У кривичним предметима малољетника поступак воде судови одређени овим законом.

Узраст учиниоца Члан 14.

Надлежност суда за суђење малољетнику и млађем пунољетном лицу престаје с навршеном 23. годином живота.

Стварна надлежност
Члан 15.

(1) За сва кривична дјела учињена од стране малољетника надлежан је да одлучује суд првог степена.

(2) Суд другог степена надлежан је да одлучује о жалбама против одлука првостепених судова, а у случајевима из члана 79. став 2. овог закона, суди у првом степену.

(3) Трећестепено вијеће Врховног суда Републике Српске састављено од троје судија суди у случају предвиђеном чланом 17. став 4. овог закона.

Судија за малољетнике и вијеће за малољетнике
Члан 16.

(1) У судовима првог степена формира се одјељење за малољетнике које се састоји од једног или више судија и стручних савјетника.

(2) У судовима првог и другог степена формира се вијеће за малољетнике састављено од троје судија (ванпретресно вијеће).

Састав суда
Члан 17.

(1) У првом степену за кривична дјела учињена у вријеме малољетства, без обзира на прописану казну, суди судија као појединац.

(2) Када суди у другом степену у складу са чланом 15. став 2. овог закона, вијеће за малољетнике другостепеног суда састављено је од троје судија, одређених распоредом послова у том суду, који имају посебна знања из области права дјетета и преступништва младих (у даљем тексту: посебна знања).

(3) Вијеће састављено од троје судија који имају посебна знања, одлучује о жалбама против одлука судије и доносе друге одлуке изван сједнице или главног претреса када је то одређено овим законом и прописано одредбама Закона о кривичном поступку (ванпретресно вијеће).

(4) Вијеће састављено од троје судија који имају посебна знања, у трећем степену одлучује поводом жалбе изјављене на одлуку другостепеног суда из члана 118. овог закона.

(5) Ако није могуће у потпуности саставити вијеће троје судија са посебним знањем из члана 18. овог закона, обезбиједиће се да најмање један судија има посебна знања, а који ће истовремено бити предсједник вијећа за малољетнике.

(6) Састав вијећа за малољетнике, по правилу, чине судије које нису истог пола.

Посебна знања
Члан 18.

Судија и тужилац морају имати изражену склоност за васпитање, потребе и интересе младих и посебна знања.

Одјељење за малољетнике при тужилаштву
Члан 19.

У тужилаштвима формирају се одјељења за малољетнике која се састоје од једног или више тужилаца и једног или више стручних савјетника.

Постављање на одређени период и распоређивање послова
Члан 20.

(1) Судију поставља на вријеме од пет година општа сједница суда, а тужиоца на вријеме од пет година – колегиј тужилаца. Након истека пет година, судија, односно тужилац, може бити поново постављен на исту функцију.

(2) Судије које суде у вијећу за малољетнике одређују се годишњим распоредом послова и уз узимање у обзир заинтересованости и склоности.

Стручни савјетници
Члан 21.

(1) Судови и тужилаштва, у правилу, имају стручне савјетнике: социјалне педагоге – дефектологе, специјалне педагоге-дефектолог, социјалне раднике и психологе.

(2) Стручни савјетник тужилаштва може у току припремног поступка прикупљати податке који се тичу личности малољетника; прикупљати податке и давати мишљење тужиоцу за доношење одлуке о цјелисходности покретања поступка; прикупљати податке који се односе на примјену васпитних препорука; давати мишљење о потреби предузимања мјера смјештаја малољетника у прихватилиште и предузимања других мјера за обезбјеђење присуства малољетника током поступка; обилазити притворене малољетнике и тужиоцу подносити извјештаје и, ако је потребно, предлагати предузимање потребних мјера; давати мишљење о оправданости примјене конкретних васпитних препорука, васпитних мјера и мјера безбједности и њиховој замјени другим мјерама или обустави поступка; водити евиденције и прикупљати статистичке и друге податке и мишљења по налогу и захтјеву тужиоца.

(3) Стручни савјетник суда може у току поступка прикупљати податке потребне за доношење одлуке о примјени васпитних препорука; прикупљати податке који се односе на примјену васпитних препорука; давати мишљење о потреби смјештаја малољетника у прихватилиште и предузимања других мјера за обезбјеђење присуства малољетника током поступка; обилазити притворене малољетнике и судији подносити извјештаје и, ако је потребно, предложити предузимање потребних мјера; присуствовати сједници или главном претресу и давати стручно мишљење о потреби предузимања одређених мјера према дјечи која су жртве или свјedoци учињеног кривичног дјела; водити евиденције и прикупљати статистичке и друге податке по налогу и захтјеву судије и давати мишљење о другим питањима када постоји сагласност странака и браниоца или суд оцијени да је то неопходно.

(4) Стручни савјетник тужилаштва или суда прикупља податке из ст. 2. и 3. овог члана у сарадњи са надлежним органом старатељства, а по потреби може обавјештења прикупљати директно од родитеља, односно староца или усвојиоца малољетника, установа, других лица, а када је неопходно и од малољетника.

(5) Тужилац у току припремног поступка и суд током поступка могу одлучити да стручни савјетник присуствује радњама које се предузимају у присутности малољетног учиниоца кривичног дјела, а нарочито током његовог испитивања. Суд одређује присуство стручног савјетника у складу са чланом 184. овог закона када се у кривичним поступцима врши испитивање дјече и малољетника на чију штету је учињено кривично дјело или су били свјedoци учињеног дјела.

(6) Уколико тужилаштва или судови немају стручне савјетнике, судија и тужилац ће затражити да податке из ст. 2. и 3. овог члана прикупе стручна лица органа старатељства, а у сврху испитивања дјече и малољетника могу ангажовати стручно лице (социјалне педагоге – дефектологе, социјалне раднике и психологе) из других одговарајућих установа.

III МЈЕРЕ, ВАСПИТНЕ ПРЕПОРУКЕ И КРИВИЧНЕ САНКЦИЈЕ КОЈЕ СЕ ПРЕДУЗИМАЈУ ПРЕМА МАЛОЉЕТНИКУ

1. Мјера упозорења и васпитне препоруке

Полицијско упозорење Члан 22.

(1) Према малољетном учиниоцу кривичног дјела може се изрећи полицијско упозорење за кривична дјела за која је прописана новчана казна или казна затвора до три године, ако су испуњени услови из члана 88. овог закона и ако је то сазмјерно околностима и тежини учињеног кривичног дјела у складу са чланом 9. овог закона.

(2) Полицијско упозорење се може изрећи под слиједећим условима:

- а) да малољетник признаје кривично дјело,
- б) да је признање дато слободно и добровољно,
- в) да постоји довољно доказа да је малољетник учинио кривично дјело и
- г) да према малољетнику није раније изрицано полицијско упозорење, примјењена васпитна препорука или изрицана кривична санкција.

(3) Полицијско упозорење изриче овлашћено службено лице са посебним знањима уз одобрење тужиоца.

(4) Сврха изрицања полицијског упозорења одређена је чланом 25. овог закона.

Евиденција изречених мјера Члан 23.

Полицијски органи воде евиденцију изречених мјера упозорења која нема карактер кривичне евиденције о осуђиваности малољетника и не могу се употријебити на било који начин који би штетио малољетнику.

Услови примјене васпитних препорука Члан 24.

(1) Према малољетном учиниоцу кривичног дјела могу се примијенити васпитне препоруке за кривична дјела за која је прописана новчана казна или казна затвора до пет година, а за кривична дјела за која је прописана казна тежа од пет година – ако су испуњени услови из члана 89. став 1. овог закона и ако је то сразмјерно околностима и тежини учињеног кривичног дјела у складу са чланом 9. овог закона.

(2) Васпитне препоруке могу се примијенити уз услов:

- а) да малољетник признаје кривично дјело,
- б) да је признање дато слободно и добровољно,
- в) да постоји довољно доказа да је малољетник учинио кривично дјело,
- г) да малољетник у писаној форми изражава спремност за помирење са оштећеним,
- д) да малољетник у писаној форми да пристанак за примјену васпитне препоруке, а млађи малољетник и уз пристанак родитеља или стараоца и
- ђ) да у писаној форми пристанак да и оштећени у случају када се то по закону захтијева.

Сврха васпитних препорука Члан 25.

Васпитне препоруке имају сврху:

- а) да се не покреће кривични поступак према малољетнику и
- б) да се примјеном васпитних препорука утиче на правилан развој малољетника и јачање његове личне одговорности како убудуће не би чинио кривична дјела.

Врсте васпитних препорука
Члан 26.

- (1) Васпитне препоруке су:
 - а) лично извињење оштећеном,
 - б) накнада штете оштећеном,
 - в) редовно похађање школе или редовно одлажење на посао,
 - г) укључивање у рад, без накнаде, у хуманитарне организације или послове социјалног, локалног или еколошког садржаја,
 - д) лијечење у одговарајућој здравственој установи (болничко или амбулантно) и
 - ђ) укључивање у појединачни или групни третман васпитних, образовних, психолошких и других савјетовалишта.
- (2) Тужилац или судија могу за конкретни случај одредити примјену једне или више васпитних препорука из става 1. овог члана.
- (3) Приликом примјене васпитне препоруке из става 1. т. а) и б) овог закона, поред малољетника, свој пристанак у писаној форми даје и лице оштећено кривичним дјелом. У овом случају посредовање (медијацију) врши службено лице органа старатељства оспособљено за провођење поступка посредовања, праћења и извјештавања.
- (4) Ако у оквиру надлежног органа старатељства нема оспособљеног лица за провођење поступка посредовања (медијације), тужилац или судија може одредити да поступак посредовања између малољетника и оштећеног проведе организација овлашћена за провођење медијације.
- (5) Ако поступак медијације проводи организација из става 4. овог члана, службено лице органа старатељства је обавезно да прати процес медијације и о постигнутом споразуму и његовој примјени обавјештава тужилаштво, односно суд.
- (6) У случајевима из става 1. т. а) и б) овог члана примјењују се одредбе Закона о поступку Медијације („Службени гласник БиХ“, број 37/04).

Избор васпитних препорука
Члан 27.

- (1) При избору васпитних препорука тужилац или судија узимају у обзир мишљење и свеукупне интересе малољетника, као и интересе оштећеног, водећи рачуна да се примјеном васпитних препорука не омета редовно школовање или рад малољетника.
- (2) Васпитне препоруке могу трајати најдуже једну годину и изричу се на пуне часове, дане и мјесеце.
- (3) Васпитне препоруке се могу током њиховог трајања замијенити другом васпитном препоруком или укинути.
- (4) Избор и примјењивање васпитних препорука врши се у сарадњи са родитељима, усвојиоцем или староцем малољетника и надлежним органом старатељства. Малољетнику се омогућава савјетовање и са браниоцем.

Евиденција васпитних препорука
Члан 28.

Евиденције о изреченим васпитним препорукама које воде тужилаштва и судови немају карактер казнене евиденције о осуђиваности малољетника и не могу се употријебити на било који начин који би штетио малољетнику.

2. Кривичне санкције према малољетницима

Поступност у изрицању кривичних санкција Члан 29.

Ако није поступано по принципу опортунитета и нису примијењене васпитне препоруке, у складу са чланом 9. овог закона, предност у изрицању васпитних мјера увијек ће имати мјере упозорења, затим мјере појачаног надзора, заводске мјере и казна малољетничког затвора.

Врсте санкција и њихова примјена Члан 30.

(1) Малољетницима се за учињена кривична дјела могу изрећи васпитне мјере, казна малољетничког затвора и мјере безбједности.

(2) Према млађем малољетнику могу се изрећи само васпитне мјере, а према старијем малољетнику, осим васпитних мјера, изузетно се може изрећи казна малољетничког затвора.

(3) Под условима из чл. 61. и 62. овог закона малољетнику се могу изрећи мјере безбједности.

(4) Малољетнику се не могу изрећи судска опомена и условна осуда.

Сврха васпитних мјера и казне малољетничког затвора Члан 31.

(1) У оквиру опште сврхе кривичних санкција, сврха кривичних санкција према малољетницима је да се пружањем заштите, бриге, помоћи и надзора, као и обезбјеђењем општег и стручног оспособљавања утиче на развој и јачање личне одговорности малољетника, обезбиједи васпитање и правилан развој његове личности, како би се обезбиједило поновно укључивање малољетника у друштвену заједницу.

(2) Сврха малољетничког затвора је и вршење појачаног утицаја на малољетног учиниоца кривичног дјела да убудуће не врши кривична дјела, као и на друге малољетнике да не врше кривична дјела.

3. Васпитне мјере

Врсте васпитних мјера Члан 32.

(1) Васпитне мјере су:

а) мјере упозорења и усмјеравања: судски укор, посебне обавезе и упућивање у васпитни центар,

б) мјере појачаног надзора: појачани надзор од стране родитеља, усвојиоца или стараоца; појачани надзор у другој породици и појачани надзор надлежног органа социјалног старања и

в) заводске мјере: упућивање у васпитну установу, упућивање у васпитно-поправни дом и упућивање у посебну установу за лијечење и оспособљавање.

(2) Мјере упозорења и усмјеравања изричу се када је потребно и довољно таквим мјерама утицати на личност и понашање малољетника.

(3) Мјере појачаног надзора изричу се када за васпитање и развој малољетника треба предузети трајније мјере васпитања и преваспитања, уз одговарајући стручни надзор и помоћ, а није потребно потпуно одвајање малољетника из дотадашње средине.

(4) Заводске мјере изричу се малољетнику према коме треба предузети трајније и интензивније мјере васпитања или лијечења, уз његово потпуно одвајање из дотадашње

средине. Заводске мјере примјењују се као посљедње средство и смију трајати у границама одређеним овим законом само колико је потребно да би се остварила сврха васпитних мјера.

Избор васпитне мјере Члан 33.

При избору васпитне мјере суд узима у обзир узраст и зрелост малољетника, друга својства његове личности и степен поремећаја у друштвеном понашању, његове склоности, тежину дјела, побуде из којих је дјело учинио, средину и прилике у којима је живио, дотадашње васпитање, његово понашање након извршења кривичног дјела, посебно да ли је спријечио или покушао да спријечи наступање штетне посљедице, накнадио или покушао накнадити причињену штету, да ли је према њему раније била изречена кривична санкција, као и све друге околности које могу бити од утицаја на избор оне васпитне мјере којом се може најбоље остварити сврха васпитних мјера.

Судски укор Члан 34.

(1) Судски укор се изриче ако се из односа малољетника према учињеном кривичном дјелу и његове спремности да убудуће не чини кривична дјела може закључити да ће се и пријекором постићи сврха васпитних мјера.

(2) При изрицању судског укора суд малољетнику указује на друштвену неприхватљивост и штетност његовог понашања, посљедице које такво понашање може на њега имати, као и да му у случају поновног извршења кривичног дјела може бити изречена друга санкција.

Посебне обавезе Члан 35.

(1) Суд може малољетнику изрећи једну или више посебних обавеза, ако оцијени да је одговарајућим налозима или забранама потребно утицати на малољетника и његово понашање.

(2) Суд малољетнику може изрећи обавезу:

а) да редовно похађа школу,

б) да не изостаје с посла,

в) да се оспособљава за занимање које одговара његовим способностима и склоностима,

г) да се укључи у рад хуманитарних организација или послове социјалног, локалног или еколошког садржаја,

д) да се уздржи од посјеђивања одређених локала, односно приредби и клони друштва и одређених лица која на њега могу штетно утицати,

ђ) да се малољетник уз сагласност законског заступника подвргне стручном медицинском поступку или поступку одвикавања од дроге или других врста зависности,

е) да се укључи у појединачни или групни рад у савјетовалишту за младе,

ж) да похађа курсеве за стручно оспособљавање или да се припрема и полаже испите на којима се провјерава одређено знање,

з) да се укључи у одређене спортске и рекреативне активности и

и) да без посебне сагласности суда не може да напусти мјесто пребивалишта или боравишта.

(3) При избору појединих обавеза суд води рачуна о спремности малољетника да сарађује у њиховом остваривању, као и о томе да оне буду прилагођене њему и условима у којима малољетник живи.

(4) Изречене обавезе могу трајати најдуже једну годину.

(5) У оквиру обавезе из става 2. тачка г) овог члана, малољетник може радити највише 120 часова у периоду од шест мјесеци, колико може трајати ова посебна обавеза, али тако да се не омета његово школовање или запослење и не штети његовом здрављу.

(6) Надзор над извршењем посебних обавеза врши суд који о томе може тражити извјештај и мишљење органа старатељства.

(7) Суд може, док траје извршење, обавезу накнадно измијенити или је обуставити од извршења.

(8) Када изриче ову мјеру, суд посебно указује малољетнику, његовим родитељима или усвојиоцу, односно стараоцу да се у случају немогућности испуњења једна или више посебних обавеза могу замијенити другим обавезама, а у случају када малољетник посебне обавезе не извршава без оправданог разлога, да може бити упућен у васпитни центар.

(9) Правилник о примјени посебних обавеза према малољетним учиниоцима кривичних дјела доноси министар правде (у даљем тексту: министар).

Упућивање у васпитни центар

Члан 36.

(1) Суд изриче мјеру упућивања у васпитни центар када је потребно да се одговарајућим краткотрајним мјерама утиче на личност и понашање малољетника.

(2) Малољетника коме је изречена мјера из става 1. овог члана суд може упутити у васпитни центар:

а) на одређени број часова током дана у трајању од најмање 14 дана, а најдуже 30 дана и

б) на непрекидни боравак у трајању од најмање 15 дана, али не дуже од три мјесеца.

(3) При изрицању мјере из става 1. овог члана суд водиће рачуна да због њеног извршења малољетник не изостане с редовне школске наставе или посла.

(4) Боравак малољетника у васпитном центру мора бити испуњен дјелатностима примјереним његовим особинама, учењем, корисним радом који одговара његовим способностима и интересима, као и другим васпитним садржајима усмјереним на развијање осјећаја одговорности.

(5) Уз одлуку о упућивању у васпитни центар суд може изрећи и неку од мјера појачаног надзора.

(6) Ако малољетник неоправдано одбија или на други начин омета извршење изречених посебних обавеза, суд може одлучити да га због тога упутити у васпитни центар на непрекидни боравак у трајању од најдуже мјесец дана.

Појачани надзор родитеља, усвојиоца или стараоца

Члан 37.

(1) Мјеру појачаног надзора родитеља, усвојиоца или стараоца суд изриче ако су родитељи, усвојилац или старалац пропустили да врше бригу и надзор над малољетником, а у могућности су да овакву бригу и надзор врше.

(2) При изрицању мјере из става 1. овог члана суд може родитељу, усвојиоцу или стараоцу дати потребна упутства и наложити му одређене дужности у погледу мјера које треба предузети ради васпитања малољетника, његовог лијечења и отклањања штетних утицаја на њега.

(3) При изрицању мјере из става 1. овог члана, суд одређује да надлежни орган старатељства провјерава њено извршавање и указује помоћ родитељу, усвојиоцу или стараоцу.

(4) Ова мјера може да траје најмање шест мјесеци, а највише двије године, с тим да суд накнадно одлучује о њеном престанку.

(5) Када орган старатељства задужен за провођење ове мјере утврди да родитељ, усвојилац или старалац не поступа по посебним упутствима и не сарађује са стручним лицем, мора о томе обавијестити тужиоца. У том случају тужилац суду подноси приједлог ради поступања у складу са чланом 45. овог закона.

Појачани надзор у другој породици
Члан 38.

(1) Ако родитељ, усвојилац или старалац малољетника нису у могућности да над њим врше надзор или ако се од њих оправдано не може очекивати да такав надзор врше, малољетник ће се смјестити у другу породицу која је вољна да га прими и која има могућности да над њим врши појачани надзор.

(2) Мјера појачаног надзора у другој породици може да траје најмање шест мјесеци, а најдуже двије године, с тим да суд накнадно одлучује о њеном престанку. Извршење ове мјере обуставиће се када родитељи, усвојилац или старалац малољетника стекну могућност да над њим врше појачани надзор или када према резултату извршења мјере престане потреба за појачаним надзором.

(3) При изрицању васпитне мјере из става 1. овог члана, суд одређује да орган старатељства проверава њено извршавање и указује потребну помоћ породици у којој је малољетник смјештен.

(4) Када орган старатељства задужен за провођење мјере појачаног надзора у другој породици утврди да породица у којој је малољетник смјештен не поступа по посебним упутствима и не сарађује са стручним лицем, мора о томе обавијестити тужиоца. У том случају тужилац суду подноси приједлог ради поступања у складу са чланом 45. овог закона.

Појачани надзор надлежног органа социјалног старања
Члан 39.

(1) Ако родитељи, усвојилац, односно старалац малољетника нису у могућности вршити појачани надзор, а не постоје услови за изрицање васпитне мјере појачаног надзора у другој породици, малољетник ставља се под појачани надзор органа старатељства.

(2) Док траје ова мјера малољетник остаје код својих родитеља, усвојиоца, односно код других лица која се о њему старају, а појачани надзор над њим врши одређено лице надлежног органа старатељства или друго стручно лице које одреди орган старатељства.

(3) Орган старатељства брине се о школовању малољетника, његовом запослењу, одвајању из средине која на њега штетно утиче, потребном лијечењу и сређивању прилика у којима живи.

(4) Ова мјера може да траје најмање шест мјесеци, а највише двије године, с тим да суд накнадно одлучује о њеном престанку.

(5) Када орган старатељства задужен за провођење мјере појачаног надзора утврди да родитељ не поступа по посебним упутствима и не сарађује са стручним лицем, мора о томе обавијестити тужиоца. У том случају тужилац суду подноси приједлог у складу са чланом 45. овог закона.

Посебне обавезе уз мјере појачаног надзора
Члан 40.

(1) При изрицању неке од васпитних мјера појачаног надзора из чл. 37, 38. и 39. овог закона, суд може малољетнику одредити једну или више посебних обавеза из члана 35. овог закона ако је то потребно за успјешно извршење изречене васпитне мјере.

(2) Посебне обавезе из члана 35. став 2. т. од в) до и) трају колико и изречена мјера појачаног надзора, с тим да суд може у том времену измијенити или обуставити обавезе које је изрекао.

Упућивање у васпитну установу
Члан 41.

(1) Суд изриче мјеру упућивања у васпитну установу када је потребно малољетника издвојити из средине у којој живи и обезбиједити му помоћ и стални надзор стручних васпитача у установи за васпитање малољетника.

(2) У васпитној установи малољетник остаје најмање шест мјесеци, а најдуже двије године, с тим да суд сваких шест мјесеци разматра да ли има основа за обуставу извршења мјере или замјену неком другом васпитном мјером према члану 45. став 2. тачка б) овог закона.

Упућивање у васпитно-поправни дом Члан 42.

(1) Суд изриче мјеру упућивања у васпитно-поправни дом малољетнику када га је неопходно издвојити из дотадашње средине и ако је потребно примијенити појачане мјере и стручне програме преваспитања.

(2) При одлучивању хоће ли изрећи мјеру из става 1. овог члана, суд посебно узима у обзир тежину и природу учињеног кривичног дјела и околности да ли је према малољетнику раније била изречена нека васпитна мјера или казна малољетничког затвора.

(3) У васпитно-поправном дому малољетник остаје најмање шест мјесеци, а најдуже четири године, с тим да суд сваких шест мјесеци разматра да ли постоје основи за обуставу извршења ове мјере или за њену замјену неком другом васпитном мјером према члану 45. став 2. тачка в) овог закона.

Условни отпуст Члан 43.

(1) Када је малољетнику изречена заводска васпитна мјера, суд га може условно отпустити из заводске установе ако је у тој установи провео најмање шест мјесеци и ако се на основу успјеха постигнутог у васпитању може оправдано очекивати да малољетник убудуће неће чинити кривична дјела и да ће се у средини у којој буде живио добро понашати.

(2) Суд може одлучити да се према малољетнику за вријеме условног отпуста изрекне мјера појачаног надзора уз могућност примјене једне или више посебних обавеза предвиђених чланом 35. овог закона.

(3) Условни отпуст траје најдуже до истека законског рока трајања изречене заводске мјере или док суд ову мјеру не обустави од извршења или је замијени неком другом мјером.

(4) Ако за вријеме трајања условног отпуста малољетник учини ново кривично дјело или ако одређена мјера појачаног надзора не постиже сврху или малољетник не испуњава посебне обавезе које су му одређене уз васпитну мјеру појачаног надзора, суд може опозвати условни отпуст. Вријеме проведено на условном отпусту се неће урачунати у вријеме законског трајања изречених заводских васпитних мјера из члана 32. став 1. тачка в) овог закона.

Упућивање у посебну установу за лијечење и оспособљавање Члан 44.

(1) Малољетнику ометеном у психичком или физичком развоју суд може умјесто васпитне мјере упућивања у васпитну установу или васпитне мјере упућивања у васпитно-поправни дом, изрећи мјеру упућивања у посебну установу за лијечење и оспособљавање.

(2) Малољетник коме је изречена мјера безбједности обавезног психијатријског лијечења може се упутити у посебну установу за лијечење и оспособљавање малољетника само ако се у тој установи може обезбиједити чување и лијечење и остварити сврха мјере безбједности обавезног психијатријског лијечења.

(3) Малољетник остаје у посебној установи за лијечење и оспособљавање док је то потребно ради његовог лијечења или оспособљавања, али не дуже од три године, с тим да ће суд свака три мјесеца испитати да ли постоје основи за обуставу извршења ове мјере или њену замјену другом мјером. Ако малољетник у току извршења ове мјере постане пунољетан, испитује се потреба његовог даљњег задржавања у тој установи, а када наврши 23 године живота, извршење мјере се наставља у установи у којој се извршава мјера безбједности.

Обустава извршења и замјена изречене васпитне мјере
другом васпитном мјером
Члан 45.

(1) Ако се, послије доношења одлуке о изрицању посебне обавезе, мјере појачаног надзора или заводске мјере појаве околности којих није било у вријеме доношења одлуке или се за њих није знало, а оне би значајно утицале на избор мјере или ако се одлука не може извршити усљед одбијања малолетника или његових родитеља, усвојиоца, односно стараоца да поступи по изреченој васпитној мјери или по налогу онога ко мјеру извршава или наступе друге околности предвиђене законом, а оне би биле од утицаја за доношење одлуке, суд може обуставити извршење или изречену мјеру замијенити другом мјером.

(2) Осим у случајевима из става 1. овог члана, уколико за поједине мјере није шта друго прописано, суд може током извршења посебних обавеза, мјера појачаног надзора или заводских мјера, с обзиром на постигнути успјех у васпитању, обуставити их или замијенити другом таквом мјером којом се боље постиже сврха васпитних мјера, с тим што се:

а) извршење мјере појачаног надзора не може обуставити прије истека рока од шест мјесеци, а до истека овог рока замјена мјере се може вршити према члану 35. став 7. овог закона,

б) извршење мјере упућивања у васпитну установу не може обуставити прије истека рока од шест мјесеци, а до истека овог рока може се замијенити само мјером из чл. 36. или 44. овог закона и

в) извршење мјере упућивања у васпитно-поправни дом не може обуставити прије истека рока од шест мјесеци, а до истека овог рока може се замијенити само мјером из члана 44. овог закона.

Поновно одлучивање о васпитним мјерама
Члан 46.

(1) Ако је од правоснажности одлуке којом је изречена нека од посебних обавеза, мјера појачаног надзора или заводска васпитна мјера, прошло шест мјесеци, а извршење није започето, суд поново цијени потребу извршења изречене мјере. При томе суд може одлучити да се раније изречена мјера изврши, не изврши или да се замијени неком другом мјером.

(2) Ако је од правоснажности одлуке којом је изречена васпитна мјера упућивања у васпитни центар прошло више од шест мјесеци, а извршење није започето, суд поново цијени потребу извршења изречене мјере. При томе суд може одлучити да се раније изречена мјера изврши, не изврши или да се замијени неком од мјера појачаног надзора.

Дејство казне на васпитне мјере
Члан 47.

(1) Ако за вријеме трајања васпитне мјере суд изрекне старијем малолетнику казну малолетничког затвора, васпитна мјера престаје када малолетник започне издржавање те казне.

(2) Ако за вријеме трајања васпитне мјере суд изрекне пунољетном лицу казну малолетничког затвора или казну затвора најмање шест мјесеци, васпитна мјера престаје када то лице започне издржавање казне.

(3) Ако суд у случају из става 2. овог члана изрекне казну малолетничког затвора или затвора у трајању краћем од шест мјесеци, суд у пресуди одлучује хоће ли се по издржаној казни наставити извршење изречене васпитне мјере или се извршење мјере обуставља.

Изрицање васпитних мјера за кривична дјела у стицају
Члан 48.

(1) Ако је малољетник учинио више кривичних дјела у стицају, а суд одлучи да изрекне васпитну мјеру, цијени јединствено сва дјела и изриче само једну васпитну мјеру, осим у случају предвиђеном у члану 40. став 1. овог закона.

(2) По одредби става 1. овог члана суд поступа и када послѣје изречене васпитне мјере утврди да је малољетник прије или послѣје њеног изрицања учинио неко кривично дјело.

Евиденција о изреченим васпитним мјерама
Члан 49.

(1) Евиденцију о изреченим васпитним мјерама воде надлежни органи старатељства на основу прописа које доноси министарство надлежано за послове социјалне заштите.

(2) Подаци о изреченим васпитним мјерама могу се дати само тужилаштву, суду, органима унутрашњих послова и органима старатељства у вези са кривичним поступком који се води против лица коме је изречена васпитна мјера. Лица која су на било који начин дошла до ових података, не смију употрејибити те податке на начин који би био од штете за рехабилитацију лица против кога је вођен кривични поступак.

(3) Подаци о изреченој васпитној мјери бришу се из евиденције након протјека рока од три године од дана када је престало извршење васпитне мјере, а у сваком случају када евидентирано лице напуни 23 године живота.

(4) Ако евидентирано лице буде у међувремену осуђено на казну затвора или малољетничког затвора, подаци о васпитној мјери бришу се из евиденције када протекну рехабилитацијски рокови утврђени овим законом.

4. Малољетнички затвор

Кажњавање старијих малољетника
Члан 50.

Казнити се може само кривично одговоран старији малољетник који је учинио кривично дјело с прописаном казном затвора тежом од пет година, а због тешких посљедица дјела и високог степена кривичне одговорности не би било оправдано изрећи васпитну мјеру.

Одмјеравање казне малољетничког затвора
Члан 51.

(1) Казна малољетничког затвора која се изриче малољетном учиниоцу кривичног дјела не може бити дужа од пет година, а изриче се на пуне године или на мјесеце. За кривично дјело за које је прописана казна дуготрајног затвора или за стицај најмање два кривична дјела за која је прописана казна затвора тежа од 10 година, малољетнички затвор може трајати до 10 година.

(2) При одмјеравању казне старијем малољетнику за кривично дјело, суд не може изрећи казну малољетничког затвора у трајању дужем од казне затвора прописане за то кривично дјело, а није везан за најмању прописану мјеру те казне.

(3) При одмјеравању казне малољетничког затвора старијем малољетнику суд узима у обзир све околности које утичу да казна буде мања или већа у складу са чланом 37. ст. 1. и 2. Кривичног закона, имајући посебно у виду степен зрелости малољетника и вријеме потребно за његово васпитање и стручно оспособљавање.

Изрицање казне малољетничког затвора за кривична дјела у стицају
Члан 52.

(1) Ако старији малољетник учини више кривичних дјела у стицају, а суд нађе да за свако кривично дјело треба изрећи казну малољетничког затвора, одмјериће по слободној оцјени за сва дјела једну казну у границама предвиђеним у члану 51. овог закона. Ако суд нађе да би за неко дјело у стицају старијег малољетника требало казнити, а за друга кривична дјела изрећи васпитну мјеру, за сва дјела у стицају изриче само казну малољетничког затвора.

(2) Ако је суд за кривична дјела у стицају утврдио казне затвора и малољетничког затвора, изриче затвор као јединствену казну примјеном општих правила за стицај кривичних дјела.

(3) Ако суд нађе да за нека кривична дјела у стицају треба изрећи васпитну мјеру, а за друга казну затвора, изриче само казну затвора.

(4) Суд поступа у складу са ст. 1, 2. и 3. овог члана и у случају ако послије изречене казне утврди да је осуђени прије или послије њеног изрицања учинио друго кривично дјело.

Условни отпуст из малољетничког затвора

Члан 53.

(1) Лице осуђено на казну малољетничког затвора може бити условно отпуштено ако је издржало најмање трећину изречене казне и ако се на основу постигнутог успјеха извршења може оправдано очекивати да ће се на слободи добро понашати и да неће вршити кривична дјела, али не прије него што је провело шест мјесеци у казнено-поправној установи. Уз условни отпуст суд може изрећи неку од васпитних мјера појачаног надзора, уз могућност примјењивања једне или више посебних обавеза предвиђених чланом 35. овог закона.

(2) За опозивање условног отпуста примјењују се опште одредбе Кривичног закона.

Одгођено изрицање казне малољетничког затвора

Члан 54.

(1) Суд може изрећи казну малољетничког затвора и истовремено одредити да је неће извршити када се оправдано може очекивати да се и пријетњом накнадног изрицања казне може утицати на малољетника да убудуће не врши кривична дјела. Уз казну малољетничког затвора суд може изрећи неку од васпитних мјера појачаног надзора и одредити уз ту мјеру једну или више посебних обавеза предвиђених чланом 35. овог закона.

(2) Суд накнадно може изрећи извршење изречене казне малољетничког затвора ако малољетник за вријеме које суд одреди, а које не може бити краће од једне ни дуже од три године (вријеме провјеравања), учини ново кривично дјело или ако одбија да поступи по изреченој васпитној мјери појачаног надзора или извршењу посебних обавеза.

(3) Након што протекне најмање једна година времена провјеравања, суд може након што прибави извјештај органа старатељства, изрећи коначни одустанак од изрицања казне, ако нове чињенице потврђују увјерење да малољетник неће учинити нова кривична дјела.

Накнадно изрицање казне малољетничког затвора

Члан 55.

(1) Ако малољетник којем је одгођено изрицање казне малољетничког затвора из члана 54. овог закона буде осуђен или буде изречена васпитна мјера због новог кривичног дјела учињеног прије истека времена провјеравања, суд изриче казну за раније учињено дјело, ако би то, с обзиром на новоизречену казну или васпитну мјеру, било потребно ради одвраћања малољетника од извршења кривичних дјела. Казна за раније учињено дјело може се изрећи и ако малољетник и поред изреченог упозорења суда одбија да поступи по изреченој васпитној мјери или извршењу посебних обавеза.

(2) При изрицању јединствене казне, поступа се у складу са чланом 52. овог закона.

(3) Ако суд у случају из става 1. овог члана не изрекне казну, одлучује остају ли на снази већ изречене мјере или изриче друге мјере.

(4) Казна се може изрећи најкасније шест мјесеци након протекла времена провјеравања или након окончања поступка због новог кривичног дјела.

Застарјелост извршења казне малољетничког затвора
Члан 56.

Казна малољетничког затвора неће се извршити када од дана правоснажности пресуде којом је казна изречена протекне:

- а) пет година ако је изречена казна малољетничког затвора у трајању дужем од пет година,
- б) три године ако је изречена казна малољетничког затвора у трајању дужем од три године и
- в) двије године ако је изречена казна малољетничког затвора у трајању до три године.

Давање података из казнене евиденције о осудама на казну
малољетничког затвора
Члан 57.

(1) Подаци о осуди на казну малољетничког затвора могу се дати само када то тражи суд, тужилаштво, полицијски орган и орган старатељства, а у вези са кривичним поступком који се води против лица коме је изречена казна малољетничког затвора.

(2) Лица која су на било који начин дошла до података из става 1. овог члана, не смију употребити те податке на начин који би био од штете за рехабилитацију лица против кога је вођен кривични поступак.

Дејство васпитних мјера и казне малољетничког затвора
Члан 58.

Васпитне мјере и казна малољетничког затвора не могу имати правне посљедице осуде које се састоје у забрани стицања одређених права, и то:

- а) забрану обављања одређених послова или функција у органима власти, привредним друштвима или другим правним лицима,
- б) забрана иступања у штампи, на радију, телевизији или јавним скуповима,
- в) забрану стицања одређених звања, позива или занимања или унапређења у служби и
- г) забрану стицања одређених дозвола или одобрења која се издају одлуком органа власти.

Брисање осуде
Члан 59.

(1) Осуда на казну малољетничког затвора брише се из казнене евиденције у року од једне године од дана издржане, застарјеле или опроштене казне, ако за то вријеме осуђени малољетник не учини ново кривично дјело.

(2) Осуда се не може брисати док траје примјена мјере безбједности.

(3) Ако је у току рока за брисање осуде малољетнику изречена казна малољетничког затвора или затвора преко пет година, не брише се ни ранија ни каснија осуда.

(4) Ако малољетник има више осуда, може се из казнене евиденције брисати свака осуда појединачно или истовремено ако постоје услови за брисање сваке од тих осуда.

Рехабилитација
Члан 60.

Послије издржане, опроштене или застарјеле казне малољетничког затвора, малољетници уживају сва права утврђена уставом, законом и другим прописима, осим ако та права нису ограничена извршењем мјера безбједности из члана 61. т. од а) до г) овог закона.

5. Мјере безбједности

Врсте мјера безбједности

Члан 61.

Према малољетнику се могу изрећи слиједеће мјере безбједности:

- а) обавезно психијатријско лијечење,
- б) обавезно лијечење од зависности,
- в) обавезно амбулантно лијечење на слободи,
- г) забрана управљања моторним возилом и
- д) одузимање предмета.

Изрицање мјера безбједности

Члан 62.

(1) Малољетнику и млађем пунољетном лицу којем је изречена васпитна мјера или казна малољетничког затвора могу се, под условима прописаним законом, изрећи једна или више мјера безбједности.

(2) Када је год могуће мјере лијечења на слободи имају предност над смјештајем малољетника у здравствену установу ради провођења мјера безбједности обавезног психијатријског лијечења и обавезног лијечења од зависности.

Обавезно психијатријско лијечење

Члан 63.

(1) Када су испуњени услови из члана 58. став 1. Кривичног закона малољетнику изриче се мјера безбједности обавезног психијатријског лијечења, која траје док не престану разлози због којих је изречена, али најдуже до истека трајања васпитне мјере или казне малољетничког затвора или док траје одгођено извршење ове казне или условни отпуст из завода или установе.

(2) Умјесто мјере обавезног психијатријског лијечења, малољетнику се на основу налаза и мишљења вјештака може изрећи васпитна мјера упућивања у посебну установу за лијечење и оспособљавање или мјера безбједности обавезног амбулантног лијечења на слободи ако се на такав начин може обезбиједити лијечење и постићи сврха мјере безбједности умјесто које се изриче.

(3) Мјера безбједности обавезног лијечења од зависности не може се изрећи уз васпитну мјеру судског укора и посебних обавеза.

Обавезно лијечење од зависности

Члан 64.

(1) Када су испуњени услови из члана 59. став 1. Кривичног закона, малољетнику се изриче мјера безбједности обавезног лијечења од зависности у складу са чланом 63. овог закона.

(2) Умјесто мјере обавезног лијечења од зависности, малољетнику се на основу налаза и мишљења вјештака може изрећи мјера амбулантног лијечења на слободи ако постоји опасност да ће малољетник због зависности од алкохола или опојних дрога и убудуће чинити кривична дјела, а за отклањање те опасности је довољно његово амбулантно лијечење на слободи.

Обавезно лијечење на слободи

Члан 65.

(1) Мјера обавезног амбулантног лијечења на слободи може се изрећи малољетнику умјесто мјера обавезног психијатријског лијечења и обавезног лијечења од зависности када су

испуњени услови за њихово изрицање и када се на основу налаза и мишљења вјештака утврди да за провођење тих мјера није потребно задржавање и лијечење у здравственој установи и да је довољно амбулантно лијечење на слободи.

(2) Када суд одлучи да у складу са ставом 1. овог члана изрекне мјеру обавезног амбулантног лијечења, суд изриче кривичну санкцију у складу са чл. 63. и 64. овог закона.

Забрана управљања моторним возилом Члан 66.

(1) Према малолетнику и млађем пунолетном лицу суд може изрећи мјеру безбједности забране управљања моторним возилом у складу са чланом 61. ст. 1, 2. и 3. Кривичног закона.

(2) Ако учинилац кривичног дјела којем је забрањено управљање моторним возилом не поступи по тој забрани, мјера безбједности се замјењује једном или више посебних обавеза из члана 35. овог закона, односно у складу са чланом 109. Кривичног закона врши се опозив условног отпуста.

Одузимање предмета Члан 67.

Према малолетнику може се изрећи мјера безбједности одузимање предмета у складу са чланом 62. Кривичног закона.

6. Примјена одредаба о малолетницима на пунолетна и млађа пунолетна лица

Суђење пунолетним лицима за дјела која су учинила као млађи малолетници Члан 68.

Пунолетном лицу које је навршило 21 годину живота не може се судити за кривично дјело које је учинило као млађи малолетник.

Изрицање кривичних санкција пунолетним лицима за дјела која су учинила као малолетници Члан 69.

(1) Пунолетном лицу које је кривично дјело учинило као малолетник, а у вријеме суђења није навршило 23 године живота, може се изрећи одговарајућа васпитна мјера (посебна обавеза, мјера појачаног надзора надлежног органа старатељства и заводска мјера упућивања у васпитно-поправни дом), а из разлога предвиђених чланом 50. овог закона и казна малолетничког затвора. При оцјени да ли ће изрећи васпитну мјеру или малолетнички затвор, суд узима у обзир све околности случаја, а нарочито тежину учињеног кривичног дјела, вријеме које је протекло од његовог извршења, породичне прилике, понашање извршиоца, како се извршилац укључио у редовни живот, као и сврху коју жели постићи примјеном ове санкције.

(2) Изузетно од одредбе става 1. овог члана, пунолетном лицу које је у вријеме суђења навршило 23 године живота, суд може, умјесто малолетничког затвора, изрећи казну затвора или условну осуду. Казна затвора изречена у овом случају има у погледу рехабилитације, застарјелости, условног отпуста и правних посљедица осуде исто правно дејство као и казна малолетничког затвора.

(3) Пунолетним лицима из ст. 1. и 2. овог члана уз изречену санкцију може се изрећи одговарајућа мјера безбједности под условима предвиђеним овим законом.

7. Млађа пунољетна лица

Примјена одредаба о малољетницима на млађа пунољетна лица Члан 70.

У односу на млађе пунољетне учиниоце кривичних дјела важе одредбе Кривичног закона, а под условима прописаним овим законом, на њих се примјењују и одредбе за малољетне учиниоце.

Изрицање васпитних мјера млађим пунољетним лицима Члан 71.

(1) Лицу које је као пунољетно учинило кривично дјело, а у вријеме суђења није навршило 23 године живота, суд може изрећи било коју мјеру посебних обавеза, мјеру појачаног надзора надлежног органа старатељства или одговарајућу заводску васпитну мјеру ако се, с обзиром на његову личност и околности под којима је кривично дјело учинило, може очекивати да ће се и васпитном мјером постићи сврха која би се остварила изрицањем казне.

(2) Млађем пунољетном лицу коме је изречена васпитна мјера суд може, под условима прописаним овим законом, изрећи одговарајуће мјере безбједности.

(3) Изречена васпитна мјера може трајати најдуже док учинилац не наврши 23 године живота.

IV КРИВИЧНИ ПОСТУПАК ПРЕМА МАЛОЉЕТНИЦИМА

1. Опште одредбе

Примјена закона Члан 72.

(1) Одредбе овог закона примјењују се у поступку према лицима која су учинила кривично дјело као малољетници, а у вријеме покретања поступка, односно суђења нису навршила 23 године живота, као и одредбе Закона о кривичном поступку ако нису у супротности с одредбама овог закона.

(2) Одредбе чл. 76, 81. став 3, 82, 94, 111. и 112. овог закона не примјењују се у поступку према учиниоцу који је у вријеме покретања поступка, односно суђења напунио 21 годину живота.

Примјена одредаба према дјечи Члан 73.

(1) Када овлашћено службено лице утврди да лице за које постоје основи сумње да је учинило кривично дјело није навршило 14 година, неће га испитати него о томе одмах обавјештава тужиоца и орган старатељства. Овлашћено службено лице испитује дијете и тужиоцу подноси службени извјештај само у случају када се ради о кривичном дјелу које је имало за посљедицу тешко нарушавање тјелесног интегритета другог лица или је учињена знатна материјална штета.

(2) Када тужилац утврди да лице за које се основано сумња да је учинило кривично дјело није навршило 14 година, доноси наредбу о непокретању кривичног поступка, а податке о дјелу и учиниоцу доставља органу старатељства ради предузимања мјера заштите у оквиру његове надлежности.

(3) Када суд у току поступка утврди да малољетник у вријеме извршења кривичног дјела није навршио 14 година живота, кривични поступак се обуставља и рјешење доставља органу старатељства ради предузимања мјера заштите у оквиру његове надлежности.

(4) О поступању у складу са ст. 2. и 3. овог члана обавјештава се подносилац пријаве и оштећени, уз правну поуку да свој имовинскоправни захтјев могу остваривати у парничном поступку.

Изричита забрана поступања Члан 74.

Одредбе Закона о кривичном поступку о казном налогу, изјашњењу о кривици, разматрању изјаве о признању кривице и преговарању о кривици, не примјењују се у кривичном поступку према малолетницима.

Покретање поступка према малолетнику Члан 75.

Кривични поступак према малолетнику покрене се наредбом за покретање припремног поступка коју доноси тужилац.

Обазриво поступање Члан 76.

(1) При предузимању радњи којима је присутан малолетник, а нарочито при његовом испитивању, поступа се обазриво, водећи рачуна о зрелости, другим личним својствима и заштити приватности малолетника како вођење кривичног поступка не би штетно утицало на његов физички, ментални и когнитивни развој.

(2) Органи који учествују у поступку упозорењем или удаљењем на одређени период, спрјечавају свако недисциплиновано понашање малолетника.

(3) Ако малолетник и након упозорења настави са недоличним понашањем, судија, односно предсједник вијећа може одлучити да се малолетник удаљи из суднице за одређени временски период, а поступак се наставља у присутности браниоца. Након повратка малолетника у судницу, бранилац га обавјештава о радњама проведеним у његовом одсуству.

Обавезна одбрана Члан 77.

(1) Малолетник мора имати браниоца приликом првог испитивања од стране тужиоца или овлашћеног службеног лица, као и током цијелог поступка.

(2) Малолетник има браниоца и онда када овлашћено службено лице изриче полицијско упозорење из члана 23. овог закона и када тужилац условљава непокретање поступка према малолетнику испуњењем васпитне препоруке из члана 26. овог закона.

(3) Ако малолетник, његов законски заступник или сродници малолетника не узму браниоца, о томе се обавјештава судија, који на приједлог тужиоца или овлашћеног службеног лица поставља браниоца по службеној дужности.

(4) Бранилац из става 3. овог члана мора имати посебна знања.

Ослобађење од дужности свједочења Члан 78.

(1) Нико не може бити ослобођен дужности свједочења о околностима потребним за оцјењивање зрелости малолетника, упознавање његове личности и прилика у којима живи.

(2) Дужности свједочења ослобођени су само родитељ, старалац, усвојилац, вјерски службеник, односно исповједник и бранилац.

(3) Када свједочи социјални радник органа старатељства, његово испитивање се не може односити на околности учињеног дјела о којима је сазнао испитујући малолетника у поступку сачињавања социјалне анамнезе из члана 87. овог закона и других извјештаја по захтјеву тужилаштва или суда.

Спајање и раздвајање поступка Члан 79.

(1) Када је малољетник учествовао у извршењу кривичног дјела заједно са пунољетним лицем, поступак према њему се раздваја и спроводи по одредбама овог закона.

(2) Изузетно, након окончаног припремног поступка, а на образложен приједлог тужиоца, поступак према малољетнику може се спојити с поступком против пунољетног лица и спровести по одредбама овог закона само ако је спајање поступка неопходно за свестрано разјашњење ствари. О спајању поступка одлучује судија за малољетнике.

(3) У јединственом поступку суђење се проводи пред судијом надлежног суда, односно пред вијећем од троје судија којим предсједава судија за малољетнике.

(4) До завршетка главног претреса судија, односно вијеће може одлучити да се из разлога цјелисходности или других оправданих разлога поступак раздвоји.

(5) Против рјешења којим је одлучено о спајању или раздвајању поступка жалба није допуштена.

(6) Када се проводи јединствен поступак за малољетника и пунољетне учиниоце, у погледу малољетника увијек се примјењују одредбе чл. од 76. до 78, од 81. до 86, 89, 90, 92, од 94. до 103, 110. став 3, 111, 112, 115. и 119. овог закона, а остале одредбе овог закона уколико њихова примјена није у супротности с вођењем јединственог поступка.

Провођење јединственог поступка Члан 80.

(1) Када је лице учинило неко кривично дјело као малољетно, а неко дјело као пунољетно, проводи се јединствен поступак и пунољетном лицу се суди по одредбама овог закона.

(2) У јединственом поступку суђење се проводи пред судијом за малољетнике надлежног суда, односно пред вијећем од троје судија, од којих је најмање један судија за малољетнике, уколико то лице у вријеме покретања поступка није навршило 23 годину.

Улога органа старатељства Члан 81.

(1) У поступку према малољетницима, поред овлашћења која су изричито предвиђена у одредбама овог закона, орган старатељства има право да се упозна с током поступка, да у току поступка ставља приједлоге и да указује на чињенице и доказе који су од важности за доношење правилне одлуке.

(2) О сваком покретању поступка према малољетнику тужилац обавјештава надлежни орган старатељства.

(3) Тужилаштва и судови извјештавају орган старатељства када у кривичном поступку утврђене чињенице и околности упућују на потребу предузимања мјера ради заштите права и добробити малољетника.

Позивање и достављање писмена Члан 82.

(1) Малољетник се позива преко родитеља, односно законског заступника, осим ако то није могуће због потребе хитног поступања или других околности, и тада судија на приједлог тужиоца у интересу малољетника именује посебног стараоца до окончања поступка. Посебног стараоца до окончања поступка именује орган старатељства.

(2) Достављање одлука и других писмена малољетнику врши се сходно одредбама Закона о кривичном поступку, с тим да се малољетнику писмена не достављају истицањем на огласној табли суда, а не примјењује се ни одредба Закона о кривичном поступку о усменом

саопштавању одлуке. Одлуке и друга писмена се достављају и родитељима, односно стараоцу малољетника.

Довођење малољетника Члан 83.

Мјеру довођења којом се обезбјеђује присуство малољетника и успјешно вођење кривичног поступка проводе припадници судске полиције у цивилној одјећи, водећи рачуна да то чине на неупадљив начин, осим у случајевима опасних учинилаца или најтежих кривичних дјела.

Објављивање тока кривичног поступка Члан 84.

(1) Не смије се објавити ток кривичног поступка према малољетнику, ни одлука донесена у том поступку, нити се може у сврху објављивања вршити видео и аудио снимање тока поступка.

(2) Правоснажна одлука суда може се објавити, али без навођења имена малољетника и других података из којих би се могао утврдити његов идентитет.

Дужност хитног поступања Члан 85.

Органи који учествују у поступку према малољетнику, као и други органи и установе од којих се траже обавјештења, извјештаји или мишљења дужни су да поступају најхитније како би се поступак што прије завршио.

Мјесна надлежност Члан 86.

За поступак према малољетнику, по правилу, мјесно је надлежан суд његовог пребивалишта, а ако малољетник нема пребивалишта или оно није познато – суд боравишта малољетника. Поступак се може провести пред судом боравишта малољетника или пред судом мјеста извршења кривичног дјела, односно пред судом на чијем се подручју налази завод или установа за извршење кривичних санкција у којој се малољетник налази, ако је очигледно да ће се пред тим судом поступак лакше провести.

2. Поступање прије покретања припремног поступка

Социјална анамнеза Члан 87.

(1) Прије покретања припремног поступка за дјело које се малољетнику ставља на терет тужилац је дужан од надлежног органа старатељства прибавити податке који се тичу узраста, зрелости и других особина личности малољетника, о средини и приликама у којима он живи, како би могао одлучити да ли ће за конкретни случај поступати примјеном начела опортунитета, поступак обуставити или приступити поступку примјене васпитне препоруке или ће донијети наредбу за покретање припремног поступка.

(2) Анамнезу из став 1. овог члана прибавља и овлашћено службено лице када су испуњени услови из члана 23. овог закона.

Радње поступања овлашћеног службеног лица
приликом изрицања полицијског упозорења
Члан 88.

(1) У правилу, испитивање малолетника врши тужилац, а овлашћено службено лице испитивање врши уз одобрење тужиоца.

(2) За кривична дјела са прописаном новчаном казном или казном затвора до три године, овлашћено службено лице које има посебна знања, уз прибављено одобрење тужиоца, испитује малолетника. Комуникације са малолетником, позивање и обавјештавање о правима врши се у складу са чланом 96. ст. 2, 3, 4. и 5. овог закона.

(3) Овлашћено службено лице испитује малолетника у присуству његовог браниоца, родитеља, стараоца односно усвојиоца. Када су родитељи, старалац односно усвојилац малолетника спријечени да присуствују испитивању малолетника односно ако њихово присуство не би било у интересу малолетника овлашћено службено лице испитује малолетника у присуству представника органа старатељства или представника установе за смјештај малолетника

(4) Овлашћено службено лице након што у року од 24 часа испита малолетника и прикупи доказе, уз службени извјештај може тужиоцу доставити и образложен приједлог да се малолетник за конкретни случај само упозори. Ако тужилац након разматрања приједлога утврди да постоје докази да је малолетник учинио кривично дјело и да, с обзиром на природу кривичног дјела и околности под којима је учињено, ранији живот малолетника и његова лична својства, покретање кривичног поступка не би било цјелисходно, тужилац може дати тражено одобрење и предмет доставити овлашћеном службеном лицу да малолетнику изрекне полицијско упозорење.

(5) Ако тужилац не одобри изрицање полицијског упозорења о томе обавјештава овлашћено службено лице и прије покретања припремног поступка разматра могућности и оправданост изрицања васпитне препоруке из члана 90. овог закона или доноси наредбу за покретање припремног поступка у складу са чланом 91. став 1. овог закона.

(6) У случају из става 2. овог члана овлашћено службено лице најдаље у року од три дана од достављања предмета малолетнику изриче полицијско упозорење и том приликом указује на друштвену неприхватљивост и штетност његовог понашања, последице које такво понашање може имати на њега, као и на могућност вођења кривичног поступка и изрицање кривичне санкције у случају поновног извршења кривичног дјела. На лице која присуствују саопштавању одлуке, примјењује се став 3. овог члана. Одлука се биљежи у спису.

(7) Овлашћено службено лице у року од три дана од дана доношења одлуке из ст. 5. и 6. овог члана о тој одлуци писмено обавјештава тужиоца, малолетника, његовог браниоца, родитеља односно стараоца или усвојиоца малолетника, орган старатељства, као и оштећеног, уз навођење разлога за доношење ове одлуке.

(8) Признање малолетника да је учинио кривично дјело, не може бити коришћено против њега у било којем другом накнадном поступку.

Примјена начела опортунитета
Члан 89.

(1) За кривична дјела с прописаном новчаном казном или казном затвора до пет година, тужилац може одлучити да не покрене кривични поступак иако постоје докази да је малолетник учинио кривично дјело, ако сматра да не би било цјелисходно да се води поступак према малолетнику, с обзиром на природу кривичног дјела и околности под којима је учињено, ранији живот малолетника и његова лична својства. Тужилац може поступити на исти начин и случају кривичног дјела са прописаном казном затвора преко пет година ако је такво поступање у складу са принципом сразмјерности из члана 9. овог закона. Ради утврђивања ових околности, тужилац може затражити обавјештења од родитеља, односно стараоца малолетника, других лица и установа, а када је то потребно, може ова лица и малолетника

позвати ради непосредног обавјештавања. Тужилац тражи мишљење органа старатељства о цјелисходности покретања поступка према малољетнику.

(2) Ако је за доношење одлуке из става 1. овог члана потребно да се испитају лична својства малољетника, суд може на образложен приједлог тужиоца упутити малољетника у прихватилиште за дјецу и омладину или васпитну установу, али најдуже до 30 дана.

(3) Када је извршење казне или васпитне мјере у току, тужилац може одлучити да не захтијева покретање кривичног поступка за друго кривично дјело малољетника, ако с обзиром на тежину тог кривичног дјела, као и на казну, односно васпитну мјеру која се извршава, не би имало сврхе вођење поступка и изрицање кривичне санкције за то дјело.

(4) Када тужилац у случајевима из ст. 1. и 3. овог члана нађе да није цјелисходно покретање поступка према малољетнику, обавјештава о томе, уз навођење разлога, малољетника, родитеља односно стараоца или усвојиоца малољетника, орган старатељства, као и оштећеног.

Примјене васпитне препоруке Члан 90.

(1) Прије доношења наредбе за покретање припремног поступка према малољетнику за кривична дјела из члана 89. став 1. овог закона, тужилац је дужан размотрити могућност и оправданост примјене васпитне препоруке, у складу са одредбама овог закона. Тужилац о таквој могућности рјешавања конкретног случаја, природи, садржају, трајању, посљедицама примјене васпитне препоруке, као и посљедицама одбијања сарадње, извршења и испуњења васпитне препоруке, обавјештава малољетника и његове родитеље односно стараоца или усвојиоца.

(2) Када тужилац за кривична дјела из члана 89. став 1. овог закона не примијени васпитну препоруку, обавезно образлаже разлоге за доношење такве одлуке.

(3) Тужилац доноси наредбу којом се изриче васпитна препорука када малољетник пристане да испуни своју обавезу преузету васпитном препоруком. Док траје примјена васпитне препоруке орган старатељства тужиоцу доставља извјештај о њеној примјени.

(4) Ако су испуњени услови за примјену васпитне препоруке и након што уз сарадњу и надзор органа старатељства малољетник испуни обавезу преузету васпитном препоруком, тужилац доноси наредбу о непокретању припремног поступка према малољетнику и о томе по потреби обавјештава оштећеног и упућује га да свој имовинскоправни захтјев може остварити у парничном поступку и обавјештава подносиоца пријаве.

(5) Ако малољетник дјелимично испуни обавезу преузету васпитном препоруком, односно када није остварена потпуна компензација примјеном васпитне препоруке, тужилац одлучује у складу са ставом 4. овог члана када нађе да покретање припремног поступка не би било цјелисходно.

(6) Ако се на основу извјештаја органа старатељства утврди да малољетник без оправданог разлога одбија да испуни обавезу преузету васпитном препоруком или је неуредно извршава, тужилац доноси наредбу о покретању припремног поступка.

(7) Приликом разматрања могућности примјене васпитне препоруке, признање малољетника да је учинио кривично дјело не може бити коришћено против њега у било којем другом накнадном поступку.

3. Припремни поступак

Наредба за покретање и вријеме трајања припремног поступка Члан 91.

(1) Ако постоје основи сумње да је малољетно лице учинило кривично дјело, те након разматрања у складу са чланом 90. став 1. овог закона нађе да нема могућности нити оправданости за примјену васпитних препорука, или ако малољетник неоправдано одбије или

неуредно извршава васпитну препоруку тужилац доноси наредбу за покретање припремног поступка, о чему обавјештава орган старатељства.

(2) У фази припремног поступка судија за малолетнике има иста овлашћења која по Закону о кривичном поступку припадају судији за претходни поступак.

(3) Тужилац окончава припремни поступак у року од 90 дана од дана доношења наредбе из става 1. овог члана, а ако се припремни поступак не заврши у овом року, важи супсидијарна примјена одредаба чл. 224. и 225. Закона о кривичном поступку.

Прибављање података о личности малолетника Члан 92.

(1) У припремном поступку, поред чињеница које се односе на кривично дјело, тужилац, ако је потребно, у складу са чланом 87. овог закона, прибавља и друге податке које се тичу личности малолетника и његовог понашања, као и средине и прилика у којима живи.

(2) О околностима из става 1. овог члана тужилац прибавља извјештај и саслушава лица која могу дати потребне податке, изузев лица из члана 78. става 2. овог закона. О тим околностима обавезно се прибавља мишљење органа старатељства, а ако је према малолетнику била изречена васпитна мјера – прибавља се извјештај о примјени те мјере. Ако је према малолетнику била изречена заводска мјера, тужилац прибавља извјештај завода или установе о примјени те мјере.

(3) Тужилац може прикупљање података из ст. 1. и 2. овог члана повјерити стручном савјетнику тужилаштва.

(4) Када је за утврђивање здравственог стања малолетника, степена зрелости и других својстава личности потребно да малолетника прегледају вјештаци, за овај преглед одређују се љекари, психолози или педагози. Оваква испитивања малолетника могу се обавити у здравственој или другој установи.

Лица која присуствују радњама у припремном поступку Члан 93.

(1) Тужилац сам одређује начин извођења појединих радњи држећи се одредаба Закона о кривичном поступку, и то у оној мјери која обезбјеђује права малолетника на одбрану, права оштећеног и прикупљање доказа потребних за одлучивање.

(2) Радњама у припремном поступку присуствује малолетник, осим ако постоје разлози из члана 111. став 4. овог закона и бранилац. Испитивање малолетног лица, када је то потребно, обавља се уз помоћ педагога или другог стручног лица.

(3) Тужилац може одобрити да радњама у припремном поступку присуствују представник органа старатељства и родитељ, односно старалац малолетника. Када су наведена лица присутна наведеним радњама, могу стављати приједлоге и упућивати питања лицу које се испитује, односно саслушава.

(4) Тужилац може ускратити присуство родитељима, односно стараоцу или усвојиоцу малолетника ако је таква одлука у интересу малолетника и тада тужилац радње проводи у присуству представника органа старатељства или представника установе за смјештај малолетника.

Привремени смјештај малолетника у току припремног поступка Члан 94.

(1) Судија може на приједлог тужиоца одредити да се малолетник у току припремног поступка привремено смјести у прихватилицу или сличну установу за прихват малолетника ако је то потребно ради издвајања малолетника из средине у којој је живио или ради пружања помоћи, заштите или смјештаја малолетника, а посебно ако је то потребно ради отклањања опасности од понављања кривичног дјела.

(2) Против рјешења о привременом смјештају малолетника жалбу могу уложити у року од 24 часа малолетник, родитељ, усвојилац, односно старалац и бранилац. О жалби одлучује

вијеће за малолетнике истог суда у року од 24 часа од часа пријема жалбе, с тим да жалба не задржава извршење.

(3) Извршење мјере привременог смјештаја проводи се према одредбама које вриједје за установе, а у погледу дужине трајања, контроле оправданости трајања овог смјештаја и других права примјењују се одредбе овог закона које се односе на малолетнике у притвору.

(4) Трошкови смјештаја малолетника исплаћују се из буџетских средстава тужилаштва и чине саставни дио трошкова кривичног поступка.

4. Мјере за обезбјеђење присуства малолетника и успјешно вођење кривичног поступка

Мјере забране Члан 95.

(1) Када су испуњени услови из члана 189. став 1. т. а), б) и в) Закона о кривичном поступку, суд може на приједлог странака или браниоца или по службеној дужности према малолетнику умјесто одређивања и продужења притвора одредити мјере забране, и то:

а) забрану напуштања боравишта и забрану путовања без одобрења,

б) забрану посјеђивања одређених мјеста или подручја,

в) забрану састајања с одређеним лицима,

г) наредити да се повремено јавља одређеном државном органу и

д) наредити да се млађој пунољетној особи привремено одузме путна исправа уз забрану издавања нових исправа, као и забранити коришћење личне карте за прелазак државне границе Босне и Херцеговине.

(2) Када одређује мјере забране, суд сходно примјењује одредбе чл. 183, 183а, 183б, 183в. и 183г. Закона о кривичном поступку.

Лишење слободе Члан 96.

(1) Овлашћено службено лице може малолетно лице лишити слободе ако постоје основи сумње да је извршило кривично дјело и ако постоје разлози предвиђени из члана 189. став 1. т. а), б) и в) Закона о кривичном поступку.

(2) Приликом лишења слободе и током боравка малолетника у надлежној организационој јединици Министарства унутрашњих послова сви контакти овлашћеног службеног лица са малолетником се обављају на начин који у пуној мјери поштује личност малолетника и подржава његову добробит. Било који поступци који нарушавају физичко и ментално здравље малолетника су забрањени.

(3) О лишењу слободе овлашћено службено лице одмах обавјештава родитеље односно стараоца или усвојиоца малолетника, браниоца и надлежни орган старатељства. Уколико родитељи или стараоци малолетника нису доступни, они се обавјештавају у што краћем року.

(4) Испитивање малолетника врши тужилац или уз одобрење тужиоца овлашћено службено лице, који обезбјеђују присуство родитеља односно стараоца или усвојиоца.

(5) Када се малолетник први пут испитује, прије почетка испитивања тужилац или овлашћено службено лице обавјештава малолетника у писаној форми, а након тога и усмено на матерњем језику на њему разумљив начин о правима из члана 142. став 2. Закона о кривичном поступку, а посебно о праву да у присуству браниоца, родитеља, односно стараоца или усвојиоца, или представника органа старатељства буде испитан од стране тужиоца или овлашћеног службеног лица

(6) Овлашћено службено лице је дужно малолетно лице без одлагања, а најкасније у року од 12 часова довести тужиоцу и обавијестити га о разлозима и времену лишења слободе. Ако малолетник лишен слободе не буде доведен тужиоцу у овом року, пушта се на слободу.

Посебна правила поступања током лишења слободe
Члан 97.

(1) Малољетник лишен слободe за вријеме док се налази у надлежној организационој јединици Министарства унутрашњих послова и током задржавања у тужилаштву, смјешта се у просторију тако да није у контакту са одраслима.

(2) Довођење малољетника се обавља на начин који штити његово достојанство и претпоставку невиности.

(3) Малољетнику се приликом лишења слободe и стављања у притвор одузимају предмети у вези са кривичним дјелом и предмети које не смије имати у притвору према правилима кућног реда, а има право да задржи личне ствари и право на одговарајућу медицинску његу која укључује и љекарски преглед након лишавања слободe.

Одлучивање тужиоца након довођења малољетника лишеног слободe
Члан 98.

Након што му је малољетно лице доведено, тужилац је дужан без одлагања, а најкасније у року од 12 часова од довођења, испитати малољетника ако већ није испитан и одлучити да ли ће судији ставити приједлог за изрицање мјера забране из члана 95. овог закона или привременог смјештаја у складу са чланом 94. овог закона или приједлог за одређивање притвора или ће га пустити на слободу. Приликом предлагања тужилац увијек даје предност мјерама забране, а потом мјери привременог смјештаја, док притвор као крајњу мјеру предлаже само ако се претходним мјерама не може обезбиједити присуство малољетника током суђења.

Одређивање притвора
Члан 99.

(1) Ако постоји основана сумња да је малољетник учинио кривично дјело, судија може одредити притвор када постоје разлози предвиђени чланом 189. став 1. т. а), б) и в) Закона о кривичном поступку.

(2) Прије доношења рјешења о одређивању притвора судија малољетника одмах упознаје са приједлогом из члана 98. овог закона, саслушава на те околности и најкасније у року од 12 часова од пријема приједлога тужиоца одлучује о одређивању притвора или малољетника пушта на слободу.

(3) Ако постоје околности због којих не може поступати судија за малољетнике, о притвору ће одлучује судија са посебним знањима кога одреди предсједник суда, о чему се обавјештава судија за малољетнике.

(4) Против рјешења којим је одређен притвор допуштена је жалба вијећу из члана 17. став 3. овог закона у року од 24 часа од часа пријема овог рјешења. Жалба не задржава извршење рјешења.

(5) Ако судија не прихвати приједлог тужиоца за одређивање притвора, доноси рјешење којим се приједлог одбија и малољетника одмах пушта на слободу. Тужилац на ово рјешење може уложити жалбу, али жалба не задржава извршење рјешења.

(6) У случајевима из ст. 4. и 5. овог члана вијеће је дужно одлуку о жалби донијети у року од 24 часа.

Трајање притвора
Члан 100.

(1) По рјешењу судије притвор може трајати најдуже 30 дана од дана лишења слободe, уз обавезу вијећа да врши контролу неопходности притвора сваких 10 дана, уз претходно изјашњење тужиоца о радњама предузетим за период који претходи контроли. Ако тужилац не поступи на овај начин обавјештава се главни тужилац окружног тужилаштва ради предузимања потребних мјера за испуњење захтјева из овог става.

(2) Притвор се одлуком вијећа из члана 17. став 3, по образложеном приједлогу тужиоца, може продужити за највише два мјесеца. Против рјешења вијећа допуштена је жалба о којој одлучује вијеће другостепеног суда у року од 24 часа по пријему жалбе.

(3) О притварању малољетника судија одмах обавјештава родитеља, староца или установу којој је малољетник повјерен на васпитање и чување, као и орган старатељства.

(4) У току припремног поступка, а прије истека трајања притвора, судија на приједлог тужиоца укида притвор и малољетника одмах пушта на слободу.

Трајање притвора након окончања припремног поступка Члан 101.

Након достављања приједлога за изрицање кривичне санкције, притвор се на образложен приједлог тужиоца може продужити по одлуци вијећа из члана 17. став 3. овог закона за још 90 дана, уз контролу притвора сваких 30 дана и уз претходно изјашњење тужиоца о предузетим радњама за период који претходи контроли. Против тог рјешења допуштена је жалба вијећу другостепеног суда из члана 17. став 2. овог закона који о жалби одлучује у року од 24 часа од пријема жалбе. Жалба не задржава извршење рјешења.

Притвор након изрицања кривичне санкције Члан 102.

(1) Притвор се одмах укида ако је суд донио рјешење да се према малољетнику обустави поступак из разлога предвиђених чланом 289. т. б), г) и д) и чланом 290. Закона о кривичном поступку или када суд нађе да није цијелисходно малољетнику изрећи заводску васпитну мјеру или казну, него малољетнику изрекне васпитну мјеру из члана 32. став 1. т. а) и б) овог закона.

(2) Послије изрицања заводске васпитне мјере или казне малољетничког затвора, притвор може трајати најдуже још два мјесеца. Ако за то вријеме не буде изречена другостепена одлука којом се потврђује или преиначује првостепена одлука, притвор се укида и малољетник одмах пушта на слободу. Ако у року од два мјесеца буде изречена другостепена одлука којом се првостепена одлука укида, притвор може трајати још 30 дана од изрицања другостепене одлуке.

(3) Ако се малољетник налази у притвору, а одлука којом му је изречена заводска васпитна мјера или казна малољетничког затвора постала правоснажна, малољетник се може пустити на слободу до упућивања у установу за извршење заводске васпитне мјере или казне.

(4) Вријеме проведено у притвору или установама привременог смјештаја из чл. 94. и 112. овог закона, као и свако лишење слободе у вези са кривичним дјелом, урачунава се у вријеме трајања изречене заводске васпитне мјере и казне малољетничког затвора у складу са чланом 44. став 1. Кривичног закона.

Поступање према малољетнику у притвору Члан 103.

(1) Малољетник се налази у притвору одвојено од пунољетних лица.

(2) Док се налази у притвору малољетнику се омогућавају услови корисни за његово васпитање и занимање.

(3) Судија има према притвореним малољетницима иста овлашћења која по Закону о кривичном поступку припадају судији за претходни поступак, односно судији за претходно саслушање, и може у свако доба обилазити притвореника, са њим разговарати и од њега примати притужбе.

(4) Обилазак малољетника у притвору врши и тужилац.

(5) По налогу судије и тужиоца обилазак притвореног малољетника може обавити сваких 20 дана стручни савјетник суда и тужилаштва. О обиласку притвореника сачињава се извјештај који је саставни дио списка.

5. Поступање након окончаног припремног поступка

Образложени приједлог Члан 104.

(1) Након што испита све околности које се односе на извршење кривичног дјела, зрелост и друге околности које се тичу личности малољетника и прилика у којима живи, тужилац је дужан у року од осам дана по окончању припремног поступка доставити судији образложен приједлог за изрицање васпитне мјере или казне. У случају да тужилац након окончања припремног поступка нађе да нема доказа да је малољетник учинио кривично дјело доноси наредбу о обустави припремног поступка.

(2) Приједлог тужиоца садржи: име и презиме малољетника, његове године живота, опис и законски назив кривичног дјела, доказе из којих произилази да је малољетник учинио кривично дјело, образложење које треба да садржи оцјену степена зрелости малољетника, као и разлоге који оправдавају примјену предложене васпитне мјере или казне малољетничког затвора, а не примјену васпитне препоруке у складу са чланом 90. ст. 1, 4. и 5. овог закона.

(3) Битни садржај прикупљених података из члана 92. овог закона о личности малољетника образлажу се тако да то, колико је могуће, не дјелује штетно на његово васпитање.

(4) Приликом достављања приједлога за изрицање васпитне мјере или казне тужилац доставља и доказе којима поткрепљује наводе из приједлога.

Неслагање судије са приједлогом тужиоца Члан 105.

(1) Ако тужилац није дао образложене разлоге због којих није поступио у складу са чланом 89. став 3. или чланом 90. ст. 1. и 2. овог закона, судија може изразити своје неслагање са приједлогом тужиоца за изрицање санкције и затражити да вијеће из члана 17. став 3. у року од три дана о томе донесе одлуку. Вијеће одлуку доноси по саслушању тужиоца.

(2) Вијеће може одлучити да се предмет врати тужиоцу ради поступања у складу са чл. 89. и 90. овог закона или одлучити да судија поступи у складу са чланом 106. овог закона, а ако нису испуњени услови примјене члана 106. овог закона да поступи по приједлогу тужиоца за изрицање кривичне санкције.

Разматрање могућности и оправданости примјене васпитне препоруке Члан 106.

(1) Прије доношења одлуке о приједлогу тужиоца за изрицање васпитне мјере или казне малољетничког затвора за кривична дјела из члана 89. став 1. овог закона или након што је вијеће донијело одлуку у складу са чланом 105. став 2. овог закона, судија је дужан размотрити могућност и оправданост примјене васпитне препоруке. О таквом начину рјешавања конкретног случаја, природи, садржају, трајању, посљедицама примјене васпитне препоруке, као и посљедицама одбијања сарадње, извршења и испуњења васпитне препоруке, судија обавјештава малољетника и родитеље односно стараоца или усвојиоца.

(2) Ако судија нађе да с обзиром на природу кривичног дјела и околности под којима је извршено, ранији живот малољетника и његова лична својства, вођење поступка и изрицање васпитне мјере или казне малољетничког затвора према малољетнику не би било цјелисходно, поступа у складу са одредбама чл. 24, 25, 26. и 27. овог закона.

(3) Судија доноси рјешење којим се изриче васпитна препорука када малољетник пристане да испуни своју обавезу преузету васпитном препоруком. Док траје примјена васпитне препоруке орган старатељства судији доставља извјештај о њеној примјени.

(4) Ако су испуњени услови за изрицање васпитне препоруке и након што уз сарадњу и надзор органа старатељства малољетник испуни обавезу преузету васпитном препоруком, судија доноси рјешење о непоступању по приједлогу тужиоца за изрицање предложене

кривичне санкције и о томе по потреби обавјештава оштећеног и упућује га да свој имовинскоправни захтјев може остварити у парничном поступку. Против рјешења судије жалба није допуштена.

(5) Ако малољетник дјелимично испуни обавезу преузету васпитном препоруком, односно када није остварена потпуна компензација примјеном васпитне препоруке, судија одлучује на начин предвиђен у ставу 3. овог члана када нађе да изрицање кривичне санкције према малољетнику не би било цјелисходно.

(6) Ако се на основу извјештаја органа старатељства утврди да малољетник без оправданог разлога одбија да испуни обавезу преузету васпитном препоруком или је неуредно извршава судија поступа у складу са чланом 108. овог закона.

(7) Приликом разматрања могућности изрицања васпитне препоруке, признање малољетника да је учинио кривично дјело не може бити коришћено против њега у било којем другом накнадном поступку.

Прихватање и поступање по приједлогу тужиоца Члан 107.

(1) Када судија прими приједлог тужиоца за изрицање васпитне мјере или казне малољетничког затвора, односно одлуку вијећа из члана 105. став 2. овог закона, приједлог тужиоца доставља малољетнику и његовом браниоцу.

(2) Малољетник и бранилац могу у року од три дана од дана уручења приједлога изјавити претходне приговоре из члана 241. став 1. Закона о кривичном поступку, о којима вијеће одлучује у року од осам дана. Рок за подношење претходних приговора може се на приједлог браниоца продужити, али не може бити дужи од 15 дана од дана уручења приједлога из става 1. овог члана.

(3) Након што буде одлучено о претходним приговорима, судија доказе из члана 104. став 4. овог закона доставља тужиоцу, а предмет судији ради заказивања сједнице или главног претреса.

(4) Судија који је као члан вијећа одлучивао о приговорима не може учествовати у суђењу. Против рјешења вијећа жалба није допуштена.

Заказивање сједнице или главног претреса Члан 108.

(1) Након што прими приједлог тужиоца за изрицање васпитне мјере или казне малољетничког затвора, односно након што вијеће одбије претходне приговоре или одлучи у складу са чланом 105. став 2. овог закона, судија је дужан у року од осам дана од дана пријема приједлога, односно доношења одлуке вијећа заказати сједницу или главни претрес.

(2) Казна малољетничког затвора и заводске мјере изричу се само по одржаном главном претресу. Остале васпитне мјере могу се изрећи на сједници.

(3) Судија саопштава малољетнику васпитну мјеру или казну која му је изречена.

Одлучивање о приједлогу тужиоца на сједници Члан 109.

(1) На сједницу се позива тужилац, малољетник, бранилац, родитељи, усвојилац, односно старалац малољетника, а о сједници се обавјештава и може јој присуствовати представник органа старатељства.

(2) Сједници обавезно присуствују тужилац, малољетник и његов бранилац. Уколико тужилац или бранилац неоправдано изостану са сједнице, судија поступа сходно одредбама чл. 252. и 255. Закона о кривичном поступку.

(3) Недолазак родитеља, односно староца или усвојоца малољетника и представника органа старатељства, не спречава суд да одржи сједницу.

(4) Када родитељ, односно старалац није у могућности да присуствују сједници или није способан или је непознат или када малољетнику није постављен посебни старалац, судија

у интересу малољетника позива представника органа старатељства и тада је његово присуство обавезно све до правоснажног окончања поступка.

(5) На сједници тужилац чита приједлог и укратко излаже доказе који се односе на кривично дјело и податке о личности малољетника до којих је дошао током припремног поступка, као и разлоге који оправдавају стављање приједлога за изрицање кривичне санкције. Када излаже податке који се тичу личности малољетника, тужилац поступа обазриво, како изношење ових података не би штетило даљем развоју малољетника.

(6) На сједници малољетник и његов бранилац излажу одговор на приједлог тужиоца, а ако сједници присуствују родитељ, односно старалац или усвојилац малољетника и представник органа старатељства они могу давати појашњења и стављати приједлоге.

(7) У овој фази поступка важи сходна примјена одредаба Закона о кривичном поступку о измјени оптужбе на главном претресу, с тим што је судија без приједлога тужиоца овлашћен да одлуку донесе на основу презентованих доказа и чињеничног стања које је утврђено на сједници.

Одлучивање на главном претресу

Члан 110.

(1) Када се одлучује на основу главног претреса, сходно се примјењују одредбе Закона о кривичном поступку о руковођењу главним претресом, о одлагању и прекидању главног претреса, о записнику и о току главног претреса, али судија може, увијек по саслушању странака, одступити од ових правила ако сматра да њихова примјена за конкретни случај не би била цјелисходна.

(2) Осим малољетника, главном претресу обавезно присуствују тужилац, бранилац и представник надлежног органа старатељства. Ако тужилац или бранилац неоправдано изостану са главног претреса, судија предузима мјере у складу са општим одредбама Закона о кривичном поступку. О неоправданом изостанку представника органа старатељства, обавјештава се руководилац тог органа.

(3) Поред лица чије је присуство обавезно на главном претресу, на главни претрес позивају се родитељи малољетника и усвојилац, односно старалац малољетника. Када родитељ, односно старалац или усвојилац није у могућности да присуствује главном претресу или није способан или је непознат, судија може, ако нађе да је то у најбољем интересу малољетника, поставити посебног стараоца. Недолазак родитеља малољетника, усвојиоца, односно стараоца или посебног стараоца малољетника не представља сметњу за одржавање главног претреса.

(4) У овој фази поступка сходно се примјењују одредбе Закона о кривичном поступку о измјени оптужбе на главном претресу, с тим што је судија без приједлога тужиоца овлашћен да одлуку донесе на основу презентованих доказа и чињеничног стања које је утврђено на главном претресу.

Искључење јавности

Члан 111.

(1) Када се суди малољетнику, јавност је увијек искључена.

(2) Судија може допустити да главном претресу буду присутна лица која се баве заштитом и васпитањем малољетника или сузбијањем преступништва младих, као и научни радници.

(3) У току главног претреса судија може наредити да се, осим тужиоца, браниоца и представника органа старатељства, са засједања удаље сва или поједина лица.

(4) За вријеме извођења појединих доказа или говора странака, судија може наредити да се малољетник удаљи са засједања, и то због могућег штетног утицаја на његово васпитање. Ако је то важно за одбрану малољетника, бранилац га обавјештава о садржају и току поступка за вријеме његове одсутности.

Привремени смјештај малољетника у току поступка
Члан 112.

(1) У току поступка судија може на приједлог тужиоца, браниоца или ако сам оцијени да је то неопходно, донијети рјешење о привременом смјештају малољетника у складу са чланом 94. овог закона, а може и укинути рјешење које је о томе раније донесено.

(2) Трошкови смјештаја малољетника исплаћују се из буџетских средстава суда и чине саставни дио трошкова кривичног поступка.

Одлуке судије за малољетнике
Члан 113.

(1) Судија није везан за приједлог тужиоца при одлучивању хоће ли према малољетнику изрећи казну или примијенити васпитну мјеру.

(2) Судија рјешењем обуставља поступак у случајевима када суд на основу члана 289. т. б), г) и д) Закона о кривичном поступку доноси пресуду којом се оптужба одбија или којом се по члану 290. Закона о кривичном поступку оптужени ослобађа од оптужбе, као и када нађе да није цјелисходно изрећи малољетнику ни васпитну мјеру нити казну.

(3) Судија доноси рјешење и када изриче васпитну мјеру малољетнику. У изреци овог рјешења наводи се само која се мјера изриче, али се малољетник не оглашава кривим за кривично дјело које му се ставља на терет. У образложењу рјешења наводи се опис дјела и околности које оправдавају примјену изречене васпитне мјере.

(4) Разлози за одлуку из става 3 овог члана који би могли штетно утицати на васпитање малољетника неће се изложити.

(5) Када се доноси рјешење о обустави поступка у образложењу се наводи опис дјела и околности које оправдавају такву одлуку, при чему се не излажу разлози који би могли штетно утицати на васпитање малољетника.

(6) Пресуда којом се малољетнику изриче казна малољетничког затвора доноси се у облику који прописује Закон о кривичном поступку за пресуду којом се оптужени оглашава кривим.

Контрола поступка
Члан 114.

(1) За свако продужење рока из члана 108. став 1. овог закона, судија мора имати одобрење предсједника суда.

(2) Главни претрес се одлаже или прекида само изузетно. О сваком одлагању или прекидању главног претреса судија обавјештава предсједника суда и износи разлоге за одлагање, односно прекидање.

(3) Судија је дужан израдити рјешење, односно пресуду у писаном облику, и то у року од осам дана од дана саопштавања донесене одлуке, а у посебно сложеним случајевима у року од 15 дана.

(4) Судија обавјештава предсједника суда сваких 15 дана који предмети малољетника нису окончани и о разлозима због којих је по појединим предметима поступак још у току. Предсједник суда, по потреби, предузима мјере да се поступак убрза.

Трошкови поступка и имовинскоправни захтјев
Члан 115.

(1) Суд може малољетника обавезати на плаћање трошкова кривичног поступка и на испуњење имовинскоправног захтјева само ако је малољетнику изрекао казну малољетничког затвора.

(2) Ако је према малољетнику изречена васпитна мјера или је поступак обустављен, трошкови поступка падају на терет буџетских средстава суда, а оштећени се ради остваривања имовинскоправног захтјева упућује на парнични поступак.

(3) Ако малољетник има приходе или имовину, судија може одредити да плати трошкове кривичног поступка и испуни имовинскоправни захтјев и када према њему буде изречена васпитна мјера, односно када судија нађе да није цијелисходно према малољетнику изрећи казну малољетничког затвора, нити васпитну мјеру.

(4) Трошкови поступка посредовања (медијације) падају на терет буџетских средстава тужилаштва или суда.

6. Правни лијекови

Жалба против пресуде и рјешења Члан 116.

(1) Против пресуде којом је малољетнику изречена казна малољетничког затвора, против рјешења којим је малољетнику изречена васпитна мјера и против рјешења о обустави поступка из члана 113. став 2. овог закона могу поднијети жалбу сва лица која имају право на жалбу против пресуде из члана 299. Закона о кривичном поступку, и то у року од осам дана од дана пријема пресуде, односно рјешења.

(2) Бранилац, тужилац, брачни, односно ванбрачни друг, сродник по крви у правој линији, усвојилац, старалац, брат, сестра и хранилац могу поднијети жалбу у корист малољетника и без његове воље.

(3) Лица која су поднијела жалбу у корист малољетника могу одустати од жалбе само уз његову сагласност.

(4) Жалба против рјешења којим се изриче васпитна мјера која се издржава у установи или пресуде којом је изречена казна малољетничког затвора задржава извршење одлуке ако судија, уз сагласност са родитељима малољетника и по саслушању малољетника, не одлучи другачије.

(5) На сједницу вијећа другостепеног суда увијек се позива тужилац, малољетник, бранилац, родитељи, усвојилац, односно старалац малољетника. О сједници се обавјештава и може јој присуствовати представник органа старатељства. Недолазак странака и браниоца, који су уредно обавијештени о сједници не спречава другостепени суд да одржи сједницу.

Одлуке вијећа за малољетнике другостепеног суда и забрана *reformatio in peius* Члан 117.

(1) Вијеће другостепеног суда може преиначити првостепену одлуку изрицањем теже санкције према малољетнику само ако је то предложено у жалби тужиоца.

(2) Ако првостепеном одлуком није изречена казна малољетничког затвора или заводска мјера вијеће другостепеног суда може ту казну, односно мјеру изрећи само ако одржи претрес. Малољетнички затвор у дужем трајању или заводска мјера тежа од оне изречене првостепеном одлуком, може се изрећи и у сједници другостепеног вијећа за малољетнике.

Жалба на другостепену одлуку Члан 118.

(1) Против одлуке другостепеног суда дозвољена је жалба у случајевима:

а) ако је вијеће за малољетнике другостепеног суда преиначило првостепену одлуку којом је према малољетнику обустављен поступак или изречена васпитна мјера из члана 32. став 1. т. а) и б) овог закона и након одржаног претреса изрекло казну малољетничког затвора или заводску васпитну мјеру из члана 32. став 1. тачка в) овог закона и

б) ако је вијеће за малољетнике другостепеног суда на сједници поводом жалбе изрекло казну малољетничког затвора у дужем трајању или заводску мјеру тежу од оне која је изречена првостепеном одлуком.

(2) О жалби против другостепене одлуке одлучује суд трећег степена, у вијећу састављеном од троје судија одређених распоредом послова у том суду који имају посебна знања из области права дјетета и преступништва младих.

(3) Одредбе члана 315. Закона о кривичном поступку примјењују се и на саоптуженог који није изјавио жалбу против другостепене одлуке.

(4) Пред овим вијећем не може се одржати претрес.

Ванредни правни лијекови

Члан 119.

(1) Одредбе Закона о кривичном поступку о понављању кривичног поступка завршеног правоснажном пресудом сходно се примјењу и на понављање поступка завршеног пресудом којом је према малољетнику изречена казна малољетничког затвора или донесено рјешење о примјени васпитне мјере односно о обустави поступка.

(2) Одредбе Закона о кривичном поступку о захтјеву за заштиту законитости сходно се примјењују и на правоснажне одлуке којима је изречена казна малољетничког затвора или васпитне мјере.

7. Надзор суда над провођењем мјера

Извјештај о понашању малољетника

Члан 120.

(1) Управа установе у којој се према малољетнику извршава казна малољетничког затвора и заводска васпитна мјера, дужна је да свака два мјесеца достави тужилаштву и суду који је изрекао васпитну мјеру извјештај о понашању малољетника. Стручни савјетници суда и тужилаштва, а тамо гдје савјетника нема, судија и тужилац обиласком завода или установе у којима се васпитна мјера извршава, прати извршење изречене васпитне мјере.

(2) Обилазак малољетника смјештених у заводе и установе из става 1. овог члана стручни савјетници, односно судија и тужилац обављају најмање два пута у току године.

(3) Надлежни орган старатељства је дужан сваких шест мјесеци доставити извјештај суду и тужилаштву о извршењу осталих васпитних мјера. Судија може, када нађе да је то потребно, тражити извјештај у краћем року.

(4) Извјештаји из ст. 1, 2. и 3. овог члана чине саставни дио списка.

Измјена одлуке и обустава извршења

Члан 121.

(1) Када су испуњени услови за измјену одлуке о изреченој васпитној мјери прописани чланом 45. овог закона, одлуку о измјени доноси судија који је донио рјешење о васпитној мјери ако сам нађе да је то потребно или на приједлог тужиоца, малољетника, његових родитеља, усвојиоца, односно стараоца, управника завода, односно установе или органа старатељства коме је повјерен надзор над малољетником.

(2) Прије доношења одлуке судија саслушава тужиоца, малољетника, родитеља, усвојиоца, односно стараоца малољетника или друга лица, а од завода или установе у којој се извршава заводска мјера, односно од органа старатељства или других органа и установе, прибавља и потребне извјештаје о понашању малољетника и достигнутом степену успјешности у провођењу васпитне мјере.

(3) По одредбама ст. 1. и 2. овог члана доноси се и одлука о обустављању извршења васпитне мјере и о условном отпусту из члана 43. овог закона.

(4) Одлуку о измјени одлуке о васпитној мјери или о обустави извршења мјере или условном отпусту, доноси судија на сједници којој обавезно присуствују малољетник и његови родитељи, односно старалац или усвојилац малољетника, тужилац, бранилац и представник органа старатељства, односно завода или установе гдје се васпитна мјера извршава.

Поступање у односу на мјере безбједности
Члан 122.

(1) Ако се малољетник без оправданог разлога током трајања одгођеног извршења казне малољетничког затвора или условног отпуста из завода или установе не подвргне амбулантном лијечењу на слободи, суд може на приједлог тужиоца или на приједлог установе или амбуланте у којој се малољетник лијечио или имао лијечити, органа старатељства или по службеној дужности, одредити да се мјера безбједности обавезног психијатријског лијечења или обавезног лијечења од зависности принудно изврши у здравственој или некој другој специјализованој установи или ће обуставити извршење мјере безбједности ако утврди да је престала потреба за лијечењем малољетника.

(2) Прије доношења одлуке из става 1. овог члана суд, ако је то потребно, прибавља и мишљење одговарајућег љекара – вјештака.

Поступак за накнадно изрицање казне малољетничког затвора
Члан 123.

(1) Малољетнику којем је одгођено изрицање казне малољетничког затвора из члана 54. овог закона ова казна на приједлог тужиоца може бити накнадно изречена у складу са чланом 55. овог закона.

(2) О приједлогу тужиоца одлучује суд који је надлежан да одлучује о новоучињеном кривичном дјелу. Ако малољетник не испуњава посебне обавезе или се супротставља извршењу изречене васпитне мјере о приједлогу тужиоца одлучује суд који је одложио извршење казне. Главни претрес и пресуда ограничавају се на питање одмјеравања казне и разлоге за њено накнадно изрицање, односно неизрицање.

(3) Против одлуке о одбијању приједлога за накнадно изрицање казне тужилац има право жалбе, а против одлуке о изреченој казни лица из члана 116. ст. 1. и 2. овог закона.

(4) Ако казна не буде изречена најкасније у року од шест мјесеци од дана престанка времена провјеравања или од завршетка поступка због новог кривичног дјела на основу члана 55. став 4. овог закона, првостепени суд који је одложио изрицање казне малољетничког затвора доноси рјешење којим се утврђује брисање те осуде. Рјешење се доставља осуђеном, његовом родитељу односно стараоцу или усвојоцу, браниоцу, тужиоцу и органу надлежном за вођење казнене евиденције.

V ПРИМЈЕНА МЈЕРЕ УПОЗОРЕЊА, ВАСПИТНИХ ПРЕПОРУКА И ИЗВРШЕЊЕ КРИВИЧНИХ САНКЦИЈА

1. Примјена мјере упозорења, васпитних препорука и извршење кривичних санкција

Посебни подзаконски акти
Члан 124.

(1) Примјена мјере упозорења из члана 22. овог закона регулише се посебним подзаконским актом који доноси министар унутрашњих послова.

(2) Примјена васпитних препорука из члана 26. овог закона регулише се посебним подзаконским актом који доноси министар.

Примјена одредаба о извршењу кривичних санкција
Члан 125.

Одредбе о извршењу кривичних санкција према малољетницима примјењују се и на пунољетне учиниоце кривичних дјела којима је изречена васпитна мјера или казна

малољетничког затвора, као и на лица која за вријеме извршења тих санкција постану пунољетна.

Индивидуални приступ Члан 126.

(1) У току извршавања кривичних санкција према малољетнику треба поступати на начин који одговара његовом узрасту, степену зрелости и другим својствима личности, уз поштовање достојанства малољетника, подстицање његовог цјеловитог развоја и учешћа у сопственој ресоцијализацији, придржавајући се савремених педагошких, психолошких и педолошких знања и искустава.

(2) Малољетнику се омогућавају услови за стицање основног и средњег стручног образовања и радног оспособљавања, као и слободно креативно изражавање и изражавање вјерских осјећаја и вршење вјерских обреда.

Здравље малољетника Члан 127.

(1) Брига о здрављу малољетника према коме се извршава заводска васпитна мјера или казна малољетничког затвора обезбјеђује се у складу са прихваћеним медицинским стандардима који се примјењују према малољетницима у широј заједници.

(2) Малољетници према којима се извршава заводска васпитна мјера или казна малољетничког затвора подвргавају се најмање једном годишње систематском прегледу од стране одговарајуће здравствене установе. Извјештај о здравственом стању се доставља судији и тужиоцу, родитељу односно стараоцу или усвојиоцу малољетника, као и стручним савјетницима или органу старатељства.

(3) Посебна пажња посвећује се потребама трудних малољетница и мајки са бебама, наркомана, алкохоличара и малољетника са посебним потребама.

(4) Најмање два пута годишње саставља се извјештај о психичком стању малољетника и доставља судији који врши надзор, односно има увид у извршење кривичне санкције из става 1. овог члана, тужиоцу, родитељу односно његовом стараоцу или усвојиоцу, као и органу старатељства.

Програми поступања Члан 128.

(1) Извршење васпитне мјере и казне малољетничког затвора заснива се не појединачном програму поступања са малољетником који је прилагођен његовој личности и у складу је са савременим достигнућима науке, педагошке и педолошке праксе.

(2) Појединачни програми се израђују на основу цјеловитог сагледавања зрелости и других својстава личности малољетника, његовог узраста, нивоа образовања, ранијег живота малољетника и понашања у социјалној средини, облика поремећаја понашања, врсте кривичног дјела и околности под којима је учињено.

(3) Појединачним програмом посебно се утврђују: ниво зрелости малољетника, друга својства његове личности, могућност укључења у процес образовања и радног оспособљавања, коришћење и организација слободног времена, рад са родитељем, усвојиоцем или стараоцем малољетника и другим члановима његове породице, као и други облици психосоцијалног, педагошког и педолошког утицаја на малољетника.

Трошкови извршења кривичних санкција Члан 129.

(1) Трошкови извршења кривичних санкција према малољетнику падају на терет буџета Републике Српске.

(2) Родитељ, усвојилац или старалац малољетника, односно друго лице које је по закону обавезно да издржава малољетника, као и малољетник који има приходе или имовину, у правилу нису дужни али могу да сnose дио трошкова извршења посебних обавеза, мјера појачаног надзора у другој породици, упућивања у васпитну установу, упућивања у васпитно-поправни дом и казне малољетничког затвора.

(3) О висини подмирења дијела трошкова, исхране и задовољавања других личних потреба малољетника одлучује суд на приједлог лица из става 2. овог члана и она може бити у висини износа минималне плате на нивоу Републике Српске коју утврђује Завод за статистику Републике Српске за мјесец који претходи мјесецу одлучивања или у висини коју предложи подносилац приједлога. У овом случају суд најприје доноси одлуку о изрицању кривичне санкције, а након тога наставља поступак за одлучивање о подмирењу дијела трошкова и о томе доноси посебно рјешење.

Измјена одлуке о трошковима Члан 130.

(1) На приједлог лица из члана 129. став 2. овог закона, односно на приједлог органа старатељства, друге породице, завода или установе у којој се кривична санкција извршава, судија може посебним рјешењем измијенити одлуку о подмиривању дијела трошкова исхране и задовољавања других личних потреба малољетника смјештеног у заводу или установи, односно трошкова насталих извршењем васпитних мјера, посебних обавеза или појачаног надзора у другој породици.

(2) Подмиривање трошкова кривичних санкција лица из члана 129. става 2. овог закона траје док, у односу на та лица, траје њихова законска обавеза издржавања малољетника, а у односу на малољетника док је у могућности да сноси трошкове извршења кривичне санкције.

Предузимање мјера ради заштите права мало љетника Члан 131.

Када судија у току извршења кривичне санкције утврди да постоје чињенице и околности које упућују на потребу предузимања мјере ради заштите права малољетника, дужан је да о томе обавијести надлежни орган старатељства по мјеста пребивалишта или боравишта малољетника.

Право на приговор Члан 132.

(1) Малољетник који сматра да је лишен одређених права или да су му она повријеђена, као и да су учињене друге незаконитости или неправилности у току извршења заводске васпитне мјере или казне малољетничког затвора, има право приговора руководиоцу установе у којој се та кривична санкција извршава.

(2) Поводом приговора малољетника, руководилац установе у којој се васпитна мјера, односно казна малољетничког затвора извршава, доноси у року од три дана образложено рјешење којим се приговор одбија као неоснован или се утврђује његова потпуна или дјелимична основаност, у ком случају се хитно предузимају одговарајуће мјере за отклањање учињених повреда или лишавање права малољетника, односно других незаконитости или неправилности. Рјешење мора садржати поуку о правном лијеку.

(3) Против рјешења руководиоца установе о приговору малољетник може, у року од осам дана од пријема рјешења, поднијети жалбу судији суда који врши надзор над извршењем васпитне мјере, односно који је изрекао казну малољетничког затвора.

2. Извршење васпитних мјера

Извршење Члан 133.

(1) Васпитна мјера се извршава по правоснажности одлуке и када извршење нема законских сметњи, осим ако овим законом није друкчије одређено.

(2) За извршење васпитних мјера надлежан је орган старатељства, ако овим законом није друкчије одређено.

Надзор и контрола извршења Члан 134.

Надзор над извршењем и контролу извршења васпитне мјере врши судија који је изрекао васпитну мјеру.

Непосредни надзор Члан 135.

(1) Судија и тужилац најмање једном годишње врше непосредни надзор и контролу извршења васпитних мјера.

(2) Извјештаји о току и резултатима извршења васпитних мјера прибављају се и достављају у складу са чланом 120. овог закона.

2.1. Извршење мјера посебних обавеза

Надзор над извршењем Члан 136.

(1) На захтјев судије надлежни орган старатељства дужан је да достави извјештај о току и резултатима извршења изречене мјере посебне обавезе из члана 35. став 2. овог закона.

(2) Прибављање извјештаја из става 1. овог члана судија може повјерити и стручном савјетнику из члана 22. овог закона.

(3) Извршење мјере посебних обавеза регулише се посебним подзаконским актом из члана 35. став 9. овог закона.

2.2. Извршење мјере упућивања у васпитни центар

Надлежност и спровођење Члан 137.

(1) Орган старатељства надлежан према мјесту пребивалишта или боравишта малољетника у вријеме када је одлука којом је изречена мјера упућивања у васпитни центар постала извршна, надлежан је и за извршење ове васпитне мјере.

(2) Орган старатељства из става 1. овог члана стара се о спровођењу мјере дневног боравка у центру.

Боравак малољетника у васпитном центру Члан 138.

(1) Малољетник за вријеме извршења ове мјере остаје код својих родитеља, усвојиоца или староца и наставља да похађа школу или одлази на посао.

(2) Извјештај о току и резултатима спровођења мјере доставља се, на захтјев судији, тужиоцу и органу старатељства у току самог трајања мјере и по њеном истеку, а у случају трајања мјере из члана 36. став 2. тачка б), сваких 15 дана.

(3) Одредбе овог закона којим се уређује извршење васпитне мјере појачаног надзора родитеља, усвојиоца или стараоца примјењују се и на извршење васпитне мјере упућивања у васпитни центар.

2.3. Извршење васпитних мјера појачаног надзора

2.3.1. Извршење мјере појачаног надзора родитеља, усвојиоца или стараоца

Почетак извршења Члан 139.

Извршење васпитне мјере појачани надзор родитеља, усвојиоца или стараоца почиње даном када се родитељу, усвојиоцу или стараоцу малољетника достави извршна судска одлука којом је изречена васпитна мјера.

Провјера извршења мјере Члан 140.

Родитељ, усвојилац или старалац малољетника дужан је да извршава налоге и упутства судије и да надлежном органу старатељства омогући провјеру извршења васпитне мјере и прихвати указану помоћ у циљу њеног извршења.

Обавјештавање суда Члан 141.

(1) Родитељ, усвојилац или старалац малољетника, односно орган старатељства, у роковима прописаним чланом 120. овог закона, обавјештавају суд о току и резултатима извршења васпитне мјере.

(2) Орган старатељства без одлагања обавјештава суд и тужиоца о разлозима који отежавају извршење мјере.

2.3.2. Извршење мјере појачаног надзора у другој породици

Упућивање у другу породицу Члан 142.

(1) Васпитна мјера појачаног надзора у другој породици извршава се у породици коју је одредио суд који је судио, на приједлог надлежног органа старатељства.

(2) По пријему извршне судске одлуке, која је претходно достављена малољетнику, надлежни орган старатељства упућује малољетника у породицу која је одређена судском одлуком.

Извршење мјере Члан 143.

(1) Надлежни орган старатељства и породица у коју се малољетник смјешта закључују уговор у писаном облику којим се регулишу међусобна права и обавезе.

(2) Породица у којој је малољетник смјештен дужна је надлежном органу старатељства да омогући провјеру извршења васпитне мјере и прихвати понуђену помоћ ради остваривања сврхе васпитне мјере.

(3) За вријеме извршења ове васпитне мјере малољетник одржава везе са својом породицом, ако суд који прати и контролише извршење васпитне мјере, на приједлог органа старатељства, друкчије не одлучи.

Измијењене околности
Члан 144.

Суд који је изрекао васпитну мјеру појачаног надзора у другој породици може по службеној дужности или на приједлог тужиоца, односно органа старатељства, да одреди смјештај малољетника у неку другу породицу, ако се прилике у породици у којој је малољетник смјештен толико измијене да отежавају извршење васпитне мјере.

Сходна примјена одредаба
Члан 145.

Одредбе овог закона којима се уређује извршење васпитне мјере појачаног надзора од стране родитеља, усвојиоца или староца примјењују се сходно и на извршење васпитне мјере појачаног надзора у другој породици.

2.3.3. Извршење мјере појачаног надзора надлежног органа социјалног старања

Орган социјалног старања
Члан 146.

(1) За извршење васпитне мјере појачаног надзора органа старатељства надлежан је орган пребивалишта, односно боравишта малољетника у вријеме када је одлука којом је мјера изречена постала извршна.

(2) Орган старатељства дужан је да по пријему извршне одлуке којом је васпитна мјера појачаног надзора изречена одреди службено лице органа старатељства или друго стручно лице које ће мјеру спроводити и о томе одмах обавјештава судију.

Обавезе стручног лица органа старатељства,
државних органа и других установа
Члан 147.

(1) Стручно лице коме је повјерено извршење васпитне мјере сачињава програм рада са малољетником, у складу са упутствима суда и надлежног органа старатељства.

(2) Државни органи, васпитне, образовне, здравствене и друге установе дужни су да стручном лицу које спроводи ову васпитну мјеру пруже помоћ, а родитељ, усвојилац или старалац дужан је да обавијести стручно лице о приликама које отежавају извршење мјере.

(3) На остала питања у вези са извршењем васпитних мјера појачаног надзора надлежног органа старатељства сходно се примјењују одредбе овог закона којим се уређује извршење васпитне мјере појачаног надзора родитеља, усвојиоца или староца.

3. Извршење заводских васпитних мјера

3.1. Опште одредбе

Васпитне установе и васпитно-поправни дом Члан 148.

Заводске мјере извршавају се у васпитним установама, васпитно-поправном дому и посебној установи за лијечење и оспособљавање малољетника.

Доставља документације и одлуке органу надлежном за извршење Члан 149.

(1) Суд који је судио извршну одлуку са документацијом коју чини извод из матичне књиге рођених, исправама или доказима о дотадашњем школовању и оспособљавању, налазом о здравственом стању, подацима о ранијем вршењу кривичних дјела, вођеним поступцима и извјештајима органа старатељства, заједно са налогом, доставља органу надлежном за упућивање ради извршења заводске мјере у року од три дана од дана када је одлука постала извршна.

(2) Орган коме је одлука достављена на извршење дужан је да приступи извршењу кривичне санкције у року од осам, а најдуже у року од 15 дана од дана пријема одлуке и документације из става 1. овог члана.

Пријем малољетника у установу Члан 150.

(1) Пријем малољетника у установу врши се на основу налога о извршењу санкције који издаје суд.

(2) Након пријема у установу, малољетнику се на језику и на начин који разумије објасњавају правила установе, права и обавезе које има, а у року од 24 часа обавља се и медицински преглед малољетника.

(3) Малољетнику се обезбјеђује копија правилника установе у којој се налази. За малољетнике који су неписмени или не разумију језик, информације преносе на начин који обезбјеђује њихово потпуно разумевање.

(4) Досијеи малољетника који садрже податке о идентитету, чињеницама и разлозима упућивања у установу, органу који је то одредио, дану и сату пријема, податке о премјештању и отпуштању, детаље о физичком и менталном здрављу малољетника, као и обавјештења родитељу, усвојоцу или стараоцу, повјерљиве су природе и доступни су само овлашћеном особљу установе.

Права малољетника Члан 151.

(1) Малољетник према коме се извршава заводска мјера има права на:

а) дозволу да носи властиту одјећу ако је погодна, а ако исту нема, установа је дужна да му се обезбиједи: доњи веш, сезонска одјећа и обућа примјерена локалним временским условима. Погодном одјећом се сматра и одјећа која није деградирајућа или понижавајућа и која не представља ризик за безбједност,

б) исхрану која је дијететски, хигијенски и здравствено прилагођена његовом узрасту, која га одржава у добром здрављу и снази и омогућава му нормалан психофизички развој,

в) најмање три оброка дневно чија је укупна вриједност најмање 16.000 цула,

- г) боравак изван затворених просторија у установи у слободно вријеме и на свјежем ваздуху у трајању најмање три часа дневно,
- д) учествовање у организованим културним, спортским и другим прикладним активностима изван установе,
- ђ) обезбијеђене услова за бављење физичком рекреацијом и спортом,
- е) похађање наставе изван установе ако у тој установи није организована настава одређеног смјера или образовања и ако то оправдавају досадашњи успјеси у васпитању и школовању малољетника, под условом да то не штети извршењу васпитне мјере,
- ж) неограничен пријем пакета чија се тежина и допуштена садржина одређују актом о кућном реду,
- з) примање пошту и по сопственом избору комуницирање у писаној форми или телефоном најмање два пута седмично,
- и) примање информација праћењем штампе и других публикација, радио и телевизијског програма, играног филма, приступом библиотеци, интернету или на други прихватљив начин који промовише добробит малољетника,
- ј) посјете једном недјељно родитеља, усвојилаца, старалаца, брачног друга, лица са којим је засновао ванбрачну заједницу, усвојеника, дјецe и осталих сродника у правој линији, а у побочној линији до четвртог степена сродства,
- к) боравак са брачним другом или лицем са којим је засновао ванбрачну заједницу једном мјесечно до три часа насамом у за ту сврху одређеној просторији у оквиру установе,
- л) посјете два пута мјесечно и других лица која не ометају извршење васпитне мјере, с тим да забрану посјете ових лица може да изрекне руководилац установе који ће рјешењем дати образложење за доношење такве одлуке,
- љ) посјете представника владиних и невладиних организација, институција и других који су заинтересовани за пружање помоћи малољетнику у облику образовања, запошљавања или смјештаја у сврху припреме за повратак у заједницу,
- м) рад према својим могућностима у установи сагласно обавезама у похађању наставе. За малољетника који не похађа наставу, радно вријеме траје у складу са општим прописима. Малољетник се ван радног времена може радно ангажовати највише два часа дневно на одржавању чистоће и другим текућим пословима установе,
- н) накнаду за рад и новчане награде за посебне успјехе у раду, чије најниже и највише износе одређује руководилац установе за извршење заводских санкција, као и право да половином накнаде и награде слободно располаже, а остатак му се ставља на штедњу, с тим да му, изузетно, руководилац установе може одобрити коришћење цијеле накнаде. Ни у ком случају интерес малољетника и његов рад не смију бити подређени циљевима остваривања профита установе или неког трећег,
- њ) дневни и недељни одмор у складу са општим прописима,
- о) годишњи одмор у трајању од 18 до 30 дана, а који се користи изван установе или у оквиру установе, с тим да о дужини, начину и мјесту коришћења одлучује руководилац установе на приједлог васпитача,
- п) здравствену заштиту изван установе, ако установа не може да пружи одговарајућу здравствену заштиту. Вријеме проведено на лијечењу у одговарајућој здравственој установи урачунава се у трајање васпитне мјере,
- р) обавјештавање породице малољетника о здравственом стању малољетника, а ако малољетник умре у року од шест мјесеци од отпуштања, да изврше увид у извјештаје проведене истраге,
- с) обавјештавање у најкраћем могућем року о смрти, озбиљној болести или повреди било ког члана уже породице и да се обезбиједи посјета члану породице или присуство сахрани и
- т) право, ако жели, да учествује у вјерској служби и у вези с тим да посједује и задржи потребне вјерске књиге и предмете за вјероисповиједање, као и право да одбије све облике учешћа у вјерским и религиозним службама и образовању.

Члан 152.

(1) Малољетнику који се добро влада и залаже на раду руководица установе васпитно-поправног дома може додијелити слиједеће погодности:

- а) проширено право на пријем посјета,
- б) слободне изласке из дома у град,
- в) посјете спортским, културним и другим прикладним догађајима изван васпитно-поправног дома,
- г) посјете породици, сродницима или другим блиским лицима за вријеме викенда и празника и
- д) додатна одсуства из установе васпитно-поправног дома до 15 дана.

(2) Проширено право на пријем посјета подразумијева и чешће посјете лица из члана 151. став 1. тачка л) овог закона.

(3) Руководилац установе у складу с посебним правилником може малољетнику додијелити и друге погодности које повољно утичу на извршење васпитне мјере.

Дисциплински прекршаји и поступак

Члан 153.

(1) Имајући у виду основне карактеристике, потребе и права малољетника, министар ће посебним правилником прописати које понашање представља дисциплински прекршај, врсте санкција које се могу изрећи и њихово трајање, орган који је овлашћен да изриче те санкције, као и орган овлашћен да разматра жалбе.

(2) Ниједан малољетник неће бити кажњен за дисциплински прекршај о коме претходно није проведена истрага и малољетник на њему разумљив начин претходно обавијештен о наведеном прекршају и дата му могућност да презентује своју одбрану, укључујући и право на жалбу.

Забрањене дисциплинске мјере

Члан 154.

Забрањене су дисциплинске мјере које укључују ускраћивање рада, смањење хране, ограничење комуникације малољетника са члановима породице, затварање у мрачне просторије и самице, колективно кажњавање малољетника, као и друге дисциплинске мјере које деградирају и угрожавају физичко или ментално здравље малољетника.

Дисциплинске мјере

Члан 155.

(1) Због повреде одредаба овог закона које се односе на правила боравка у установи васпитно-поправног дома, правила кућног реда и радне дисциплине, обавеза и програма поступања и налога овлашћених лица малољетнику се могу изрећи дисциплинске мјере опомене и одузимања додијељених погодности.

(2) Погодности предвиђене чланом 152. став 1. тачка г) овог закона могу се ограничити само ако би посјета породици, сродницима или другим блиским лицима угрозила физичко и ментално здравље малољетника или би се на други начин ометало извршење васпитне мјере, о чему руководица установе доноси рјешење са разлозима за доношење такве одлуке.

(3) Ако се сврха дисциплинске мјере може постићи и без њеног извршења, извршење дисциплинских мјера одузимања додијељених погодности може се условно одложити до 90 дана. Условно одлагање извршења дисциплинске мјере може се опозвати ако се малољетнику у року за који је одложено извршење изрекне ново одузимање додијељених погодности.

Забрана ношења и употребе оружја и ограничења употребе силе и принуде
Члан 156.

(1) Забрањено је ношење и употреба оружја од стране запослених у установи у којима се извршавају заводске васпитне мјере.

(2) Употреба средстава силе и принуде из било ког разлога је забрањена, изузев у случајевима када су друге методе контроле исцрпљене или су биле неуспјешне, и то само на најкраће могуће вријеме и у складу са овлашћењима утврђеним законом и прописима установе.

(3) По наређењу руководиоца установе средства силе и принуде за привремено онеспособљавање могу се примијенити само ради спречавања малолетниковог самоповређивања, спречавања физичког напада и повређивања службеног лица и других малолетника или уништења имовине већих размјера, а о чему се одмах обавјештавају суд, тужилаштво и Министарство правде (у даљем тексту: Министарство).

Правилник о кућном реду
Члан 157.

Ближе одредбе о организацији и начину извршења заводских васпитних мјера прописују се правилником о кућном реду установе.

Обилазак малолетника смјештеног у установи
Члан 158.

(1) Судија и тужилац најмање два пута у току године обилазе малолетника смјештеног у установи за извршење заводских мјера, гдје у непосредном контакту са малолетником и стручним лицима која се старају о извршењу мјере, као и увидом у одговарајућу документацију, утврђују законитост и правилност поступања и цијене успјех постигнут у васпитању и правилном развоју личности малолетника.

(2) О уоченим пропустима и другим запажањима, лица из става 1. овог члана дужна су да без одлагања обавијесте Министарство, као и установу у којој се васпитна мјера извршава.

(3) По обавјештавању судије, односно тужиоца, Министарство, као и управа установе у којој се васпитна мјера извршава, дужни су да без одлагања изврше одговарајуће провјере и предузму мјере за отклањање незаконитости и неправилности и о томе обавијесте судију и тужиоца.

Одлагање извршења заводске мјере
Члан 159.

(1) На молбу малолетника, његовог родитеља, усвојиоца или староца или на приједлог надлежног органа старатељства, судија може из разлога предвиђених Законом о извршењу кривичних санкција одложити извршење заводске мјере.

(2) О одлагању одлучује рјешењем судија који је изрекао васпитну мјеру у року од три дана од дана пријема молбе. Вријеме одлагања може бити одређено у трајању до године дана, а у случају болести малолетника док болест траје.

(3) Против рјешења судије, родитељ, усвојилац или старалац малолетника могу у року од три дана од дана пријема рјешења поднијети жалбу вијећу за малолетнике истог суда. Вијеће за малолетнике о жалби одлучује у року од три дана од дана пријема жалбе.

(4) Молба и приједлог из става 1. овог члана и жалба из става 3. овог члана задржавају извршење заводске мјере.

(5) Ако суд приликом поновног одбијања молбе за одлагање извршења утврди да се право на молбу злоупотребљава, одлучује да жалба не задржава извршење заводске мјере.

Прекид извршења заводске мјере
Члан 160.

(1) На молбу малољетника, његовог родитеља, усвојиоца или стараоца, на приједлог органа старатељства или руководиоца установе у којој се заводска мјера извршава, судија може из разлога предвиђених Законом о извршењу кривичних санкција прекинути извршење васпитне мјере.

(2) Прекид извршења заводске мјере дозвољава се на захтјев тужиоца, осуђеног и браниоца ако је против рјешења о изрицању те мјере поднесен захтјев за заштиту законитости. О прекиду одлучује рјешењем судија који је изрекао васпитну мјеру и то у року од три дана од дана пријема молбе.

(3) Вријеме прекида извршења заводске мјере може бити одређено у трајању до годину дана, а у случају болести малољетника док болест траје.

(4) Против рјешења судије лица из става 1. овог члана могу изјавити жалбу вијећу за малољетнике у року од три дана од дана пријема рјешења. Вијеће за малољетнике о жалби одлучује у року од три дана од дана пријема жалбе.

(5) Вријеме прекида извршења не урачунава се у вријеме трајања мјере.

(6) Када престану околности због којих је одобрен прекид издржавања заводске мјере или се утврди да је прекид одобрен на основу лажних исправа и доказа или ако се прекид не користи у сврху за коју је дозвољен, судија који је изрекао заводску мјеру укида рјешење из став 1. овог члана и малољетнику налаже да се одмах, а најдуже у року од три дана од пријема рјешења јави установи ради извршења заводске мјере. Рјешење се доставља малољетнику, родитељима односно стараоцу или усвојиоцу и установи, с тим да жалба не задржава извршење заводске мјере.

(7) Против рјешења судије из става 6. овог члана жалбу могу изјавити малољетник, родитељи, односно старалац или усвојилац у року од три дана од пријема рјешења вијећу из члана 17. став 3. овог закона. Вијеће о жалби одлучује у року од три дана од пријема жалбе.

Сходна примјена Закона о извршењу кривичних санкција
Члан 161.

На сва остала питања у вези са одлагањем и прекидом извршења заводских мјера сходно се примјењују одредбе Закона о извршењу кривичних санкција којим се уређује одлагање извршења и прекид извршења казне затвора за учињено кривично дјело.

Отпуштање малољетника из установе
Члан 162.

(1) Малољетник се отпушта са извршења заводске мјере када протекне законом одређено најдуже трајање мјере или када суд донесе одлуку о обустављању њеног извршења, замјени изречене васпитне мјере другом мјером или условним отпустом.

(2) О условном отпусту из васпитне установе и васпитно-поправног дома, на молбу малољетника, одлучује судија суда који је изрекао мјеру упућивања у васпитну установу и васпитно-поправни дом.

(3) Када се малољетник налази у завршном разреду школе или при крају стручног усавршавања, а отпушањем из установе у којој се мјера извршава би се онемогућио завршетак школовања или стручног оспособљавања, установа може, на молбу малољетника, омогућити завршетак школовања или стручног оспособљавања.

(4) У том случају на малољетника се не примјењују одредбе члана 163. став 4. и члана 168. став 4. овог закона.

3.2. Извршење мјере упућивање у васпитну установу

Упућивање у васпитну установу

Члан 163.

(1) Заводска мјера упућивања у васпитну установу извршава се у установи која обезбјеђује смјештај и задовољавање васпитних, здравствених, образовних, спортских и других развојних потреба малољетника.

(2) Заводска мјера упућивања у васпитну установу изречена лицу мушког пола извршава се у васпитној установи за та лица.

(3) Заводска мјера упућивања у васпитну установу изречена лицу женског пола извршава се у васпитној установи за малољетнице или у одвојеном женском одјељењу васпитне установе из става 2. овог члана.

(4) Малољетник коме је изречена ова васпитна мјера има иста права и обавезе као и остали малољетници у васпитној установи, с тим што му се у погледу поступања поклања посебна пажња, али тако да се у животу и раду у установи не издваја од осталих.

(5) О изреченој васпитној мјери малољетнику упознаје се само руководилац установе, као и васпитно, образовно и друго стручно особље које је укључено у извршење васпитне мјере.

(6) Лице коме је изречена заводска мјера упућивања у васпитну установу може у њој остати до навршене 23 године.

Довођење малољетника у установу

Члан 164.

(1) Орган старатељства надлежан према мјесту пребивалишта, односно боравишта малољетника у вријеме када је одлука којом је васпитна мјера изречена постала извршна одређује лице које је дужно да малољетника доведе у васпитну установу.

(2) Васпитна установа обавјештава суд о пријему малољетника и дану почетка извршења васпитне мјере.

Пријем малољетника у установу

Члан 165.

(1) Приликом ступања малољетника у васпитну установу, у складу са одредбом члана 150. овог закона најприје се утврђује идентитет малољетника, затим слиједи љекарски преглед, а потом испитивање личности у посебном одјељењу васпитне установе ради одређивања програма поступања. Ово испитивање може трајати најдуже 30 дана.

(2) Појединачни програм поступања с малољетником сачињава стручни тим установе.

(3) Послије испитивања из става 1. овог члана малољетник се распоређује у васпитну групу која се формира према узрасту, нивоу зрелости и другим личним својствима малољетника, као и одређеном програму поступања, у циљу примјене истоврсних васпитних поступака и утицаја.

(4) Васпитна група има највише 10 малољетника и посебног васпитача.

Немогућност отпочињања или наставка извршења васпитне мјере

Члан 166.

(1) Ако извршење мјере не може да отпочне или се настави због одбијања или бјекства малољетника, орган старатељства, односно руководилац установе о томе обавјештава надлежну организациону јединицу Министарства унутрашњих послова која доводи малољетника у васпитну установу.

(2) Начин довођења не смије нарушавати достојанство малољетника, нити му наудити физички или ментално.

Премјештај малољетника у другу васпитну установу
Члан 167.

На захтјев малољетника, родитеља, усвојиоца или стараоца малољетника или на приједлог установе у којој се мјера извршава, односно на приједлог надлежног органа старатељства, суд може донијети одлуку о премјештају малољетника у другу васпитну установу када првобитни критерији за упућивање или даља потреба за реинтеграцијом у друштво могу бити ефикасније постигнути у другој установи или када образложени разлози безбједности пребацивање чине неопходном мјером.

3.3. Извршење мјере упућивања у васпитно-поправни дом

Васпитно-поправни дом
Члан 168.

(1) Заводска мјера упућивања у васпитно-поправни дом изречена лицу мушког пола извршава се у васпитно-поправном дому за та лица.

(2) Заводска мјера упућивања у васпитно-поправни дом изречена лицу женског пола извршава се у васпитно-поправном дому за малољетнице или у одвојеном женском одјељењу васпитно-поправног дома из става 1. овог члана.

(3) Пунољетно лице коме је изречена мјера из става 1. овог члана, као и малољетник који у васпитно-поправном дому док траје мјера постане пунољетан, смјешта се у посебно одјељење васпитно-поправног дома.

(4) Лице коме је изречена заводска мјера упућивања у васпитно-поправни дом, у њему може остати до навршене 23 године.

Упућивање малољетника
Члан 169.

(1) За упућивање малољетника у васпитно-поправни дом надлежан је суд који је изрекао мјеру. Малољетнику се за припрему мора оставити најмање осам, а највише 15 дана.

(2) Малољетника који се налази у притвору у васпитно-поправни дом упућује суд на чијем је подручју сједиште установе у којој је малољетник притворен.

(3) Суд који упућује малољетника на извршење ове мјере доставља васпитно-поправном дому извршну одлуку о изреченој мјери са документацијом из члана 149. став 1. овог закона.

Довођење у васпитно-поправни дом
Члан 170.

(1) Суд који је судио налаже малољетнику који није у притвору у писаном облику да се одређеног дана јави ради извршења изречене мјере или налаже родитељу, усвојиоцу или стараоцу да малољетника одређеног дана доведе у васпитно-поправни дом.

(2) Суд из става 1. овог члана обавјештава васпитно-поправни дом о датуму када малољетник треба да се јави и уз то обавјештење доставља извршну одлуку о изрицању мјере са подацима о малољетнику прибављеним у току поступка из члана 149. став 1. овог закона.

(3) Ако се малољетник по налогу суда не јави у васпитно-поправни дом, суд наређује његово довођење, а ако се малољетник крије или је у бјекству, суд наређује издавање потјернице.

(4) У случају бјекства малољетника из васпитно-поправног дома, руководилац установе ће одмах обавијестити родитеља, односно старалац малољетника и наредити издавање потјернице.

Пријем малолетника у васпитно-поправни дом
Члан 171.

Пријем малолетника у васпитно-поправни дом врши се у складу са одредбама члана 150. овог закона.

3.4. Упућивање у посебну установу за лијечење и оспособљавање

Ометеност у психофизичком развоју
Члан 172.

(1) Малолетник коме је због ометености у психофизичком развоју или због психичких поремећаја изречена мјера упућивања у посебну установу за лијечење и оспособљавање на основу одредбе члана 44. овог закона, у тој установи има иста права као и остали малолетници смјештени у установу.

(2) Ако се у посебној установи за лијечење и оспособљавање не могу задовољити потребе малолетника са инвалидитетом, малолетник се премијешта у специјализовани завод или установу гдје се ове потребе могу задовољити.

Упућивање у посебну установу за лијечење и оспособљавање
Члан 173.

(1) Упућивање малолетника у посебну установу за лијечење и оспособљавање врши орган старатељства према пребивалишту, односно боравишту малолетника у вријеме када је одлука којом је васпитна мјера изречена постала извршна.

(2) Орган старатељства из става 1. овог члана одмах обавјештава суд надлежан за извршење ове мјере и надлежну организациону јединицу Министарства унутрашњих послова када извршење мјере не може да започне или да се настави због одбијања или бјекства малолетника.

(3) Малолетник се доводи и спроводи у пратњи здравствених радника.

(4) Начин довођења и спровођења не смије нарушавати достојанство малолетника, нити му наудити физички или ментално.

Извјештавање
Члан 174.

Посебна установа за лијечење и оспособљавање малолетника о резултатима извршења мјере доставља извјештај у складу са чланом 120. став 1. овог закона, а када малолетник постане пунољетан, посебно извјештава судију и тужиоца о здравственом стању малолетника ради испитивања потребе за доношењем једне од одлука предвиђених чланом 44. став 3. овог закона.

4. Извршење казне малолетничког затвора и мјера безбједности

Одвојени казнено-поправни заводи
Члан 175.

(1) Казна малолетничког затвора извршава се у посебном казнено-поправном заводу за малолетнике који не могу имати додир са казнено-поправном установом у којој одрасла лица издржавају казну затвора.

(2) Казна малолетничког затвора изречена лицима женског пола извршава се у посебном казнено-поправном заводу за малолетнице или посебном одјељењу казнено-поправног завода за малолетнике из става 1. овог члана.

(3) Малолетници који за вријеме извршења казне малолетничког затвора постану пунољетни и даље настављају да борава у заводу за малолетнике или у одјељењу за млађа

пунољетна лица, осим ако њихова друштвена реинтеграција неће имати већи ефекат ако се смјесте у завод за одрасле.

(4) Млађа пунољетна лица којима је изречена казна малољетничког затвора смјештају се у завод која има сличан режим као и завод за малољетнике.

Вријеме останка у казнено-поправном заводу
ради школовања или стручног оспособљавања
Члан 176.

(1) Осуђени на казну малољетничког затвора у казнено-поправном заводу за малољетнике може остати најдуже до навршене 23 године, а ако до тада не издржи казну, поступа се у складу са чланом 175. овог закона.

(2) Изузетно, у казнено-поправном заводу за малољетнике осуђени може остати и након што је навршио 23 године, ако је то потребно ради завршавања школовања или стручног оспособљавања или ако остатак неиздржане казне није већи од шест мјесеци, али најдуже до навршених 25 година.

Одлучивање о условном отпусту
Члан 177.

(1) О условном отпусту осуђеног на казну малољетничког затвора одлучује судија првостепеног суда који је донио пресуду.

(2) Судија одлучује о условном отпусту на основу молбе малољетника.

(3) Прије доношења одлуке судија, по потреби, усмено саслушава малољетника, његове родитеље, представнике органа старатељства и друга лица и прибавља извјештај и мишљење казнено-поправне установе о оправданости условног отпуста. Усмено саслушање малољетника обавезно је ако се одлучује о условном отпусту послјиге двије трећине издржане казне, осим ако судија, на основу доступне документације, не оцијени да су испуњени услови за условни отпуст.

(4) Ако је малољетник издржао казну из става 3. овог члана, а његово понашање током издржавања казне указује да у складу са чланом 31. овог закона није постигнута сврха кажњавања, захтјев за условни отпуст се одбија и малољетник се о томе обавјештава.

(5) О опозивању условног отпуста, када се за то стекну услови, послјиге саслушања тужиоца и малољетника, одлучује суд који је донио одлуку о условном отпусту.

Сходна примјена одредаба овог закона и
Закона о извршењу кривичних санкција
Члан 178.

(1) Одредбе чл. од 149. до 157. и чл. 158, 159. и 160. овог закона сходно се примјењују и у односу на малољетника коме је изречена казна малољетничког затвора.

(2) На остала питања у вези са извршењем казне малољетничког затвора сходно се примјењују одредбе Закона о извршењу кривичних санкција, уколико нису у супротности са одредбама овог закона.

Посебна одјелења за извршење мјера безбједности
Члан 179.

(1) Извршење мјере безбједности обавезног психијатријског лијечења и обавезног лијечења од зависности прилагођава се узрасту и личности малољетника.

(2) Мјера обавезног психијатријског лијечења, када постоје услови из члана 63. став 1. овог закона, и мјера безбједности обавезног лијечења од зависности, када постоје услови из члана 64. став 1. овог закона, извршавају се у посебном одјелењу здравствене установе одређене за малољетнике или у другим специјализованим здравственим установама. Мјера безбједности амбулантног лијечења на слободи, када постоје услови из члана 65. став 1. овог

закона извршава се у амбуланти која се одређује на приједлог органа старатељства који прати извршење мјера безбједности и о томе свака три мјесеца обавјештава тужиоца, родитеља односно стараоца или малољетника и суд.

(3) Малољетник у здравственој установи или специјализованој установи или на амбулантном лијечењу остаје све док не престану разлози због којих је изречена мјера безбједности, али најдуже до истека трајања васпитне мјере или казне малољетничког затвора или док траје одгођено извршење ове казне или условни отпуст из завода или установе.

(4) Када су испуњени услови из члана 122. овог закона, суд предузима предвиђене мјере у сврху обезбјеђења провођења изречених мјера безбједности.

5. Помоћ послје извршења заводских мјера и казне малољетничког затвора

Орган старатељства Члан 180.

(1) Надлежни орган старатељства дужан је да током трајања заводске мјере и казне малољетничког затвора одржава сталну везу са малољетником, његовом породицом и установом у коју је малољетник смјештен, како би се малољетник и његова породица што боље припремили за враћање малољетника у ранију социјалну средину и његово укључивање у даљи друштвени живот.

(2) Установа у којој се извршавају заводске мјере и установа у којој се извршава казна малољетничког затвора дужни су да најмање 90 дана прије планираног отпуштања малољетника обавијесте о томе родитеље малољетника, усвојиоца или стараоца, односно блиске сроднике са којима је малољетник живио, као и надлежни орган старатељства, и предложе им мјере које би требало предузети за прихватање малољетника.

Обавјештавање органа старатељства и дужност пружања помоћи након извршења кривичне санкције Члан 181.

(1) Родитељ, усвојилац или старалац, односно блиски сродник са којим је малољетник живио прије ступања на издржавање заводске мјере или казне малољетничког затвора, дужан је да о повратку малољетника у породицу обавијести надлежни орган старатељства.

(2) Надлежни орган старатељства дужан је да малољетнику послје извршења кривичне санкције из става 1. овог члана пружи потребну помоћ.

Врсте помоћи Члан 182.

(1) Након извршења кривичне санкције надлежни орган старатељства у контакту и сарадњи са надлежним министарствима и другим владиним и невладиним организацијама, институцијама, предузећима и појединцима малољетнику пружа помоћ око изналажења смјештаја и средине у којој ће живјети, довршетка започетог образовања и стручног оспособљавања, лијечења ради заштите његовог физичког и душевног здравља, при проналажењу запослења, обезбјеђењу исхране, одјеће и финансијских средстава за друге нужне потребе ради омогућавања његовог поновног интегрисања у друштвену заједницу.

(2) Предмет посебне бриге органа старатељства у складу са ставом 1. овог члана су малољетници без икаквог старања и породичног окружења, они који су без одговарајућег родитељског старања, као и друге осјетљиве групе дјеце.

Брига о малољетнику без родитељског старања
Члан 183.

(1) Надлежни орган старатељства дужан је послије отпуштања малољетника са извршења заводске мјере или казне малољетничког затвора посебно да брине о малољетнику без родитеља, као и о малољетнику чије су породичне и материјалне прилике несређене.

(2) Ова брига подразумијева нарочито смјештај, исхрану, набавку одјеће, лијечење, помоћ у сређивању породичних прилика, окончање стручног оспособљавања и запошљавање малољетника.

VI КРИВИЧНА ДЈЕЛА НА ШТЕТУ ДЈЕЦЕ И МАЛОЉЕТНИКА

Општа одредба
Члан 184.

(1) Судија за малољетнике, односно вијеће којим предсједава судија за малољетнике или судија који има посебна знања суди и пунољетним учиниоцима за кривична дјела прописана Кривичним законом, када се у кривичном поступку као оштећени појављује дијете и малољетно лице, као што су кривична дјела:

- а) убиство,
- б) тешко убиство,
- в) убиство дјетета при порођају,
- г) навођење на самоубиство и помагање у самоубиству,
- д) тешка тјелесна повреда,
- ђ) отмица,
- е) противправно лишење слободе,
- ж) злостављање,
- з) силовање,
- и) обљуба над немоћном лицем,
- ј) полно насиље над дјететом,
- к) обљуба злоупотребом положаја,
- л) задовољавање полних страсти пред другим,
- љ) трговина људима ради вршења проституције,
- м) искоришћавање дјецe или малољетних лица за порнографију,
- н) производња и приказивање дјечије порнографије,
- њ) родоскрвљење,
- о) ванбрачна заједница са малољетним лицем,
- п) одузимање малољетног лица,
- р) запуштање и злостављање малољетног лица,
- с) насиље у породици или породичној заједници,
- т) кршење породичних обавеза,
- ћ) избјегавање давања издржавања,
- у) омогућавање уживања опојних дрога,
- ф) разбојништво и
- х) разбојничка крађа.

(2) Тужилац покреће и поступак против пунољетних учинилаца других кривичних дјела прописаних кривичним законом, сагласно одредбама овог дијела закона, ако оцијени да је то потребно ради посебне заштите личности дјецe и малољетних лица која као оштећени учествују у кривичном поступку.

Провођење кривичног поступка
Члан 185.

(1) Кривични поступак против учинилаца кривичних дјела из члана 184. овог закона води се према одредбама Закону о кривичном поступку, с тим да се не примјењују одредбе које се односе на казнени налог.

(2) Истрагу води тужилац који је стекао посебна знања из области права дјетета и кривичноправне заштите малољетних лица.

(3) У истражним радњама поступају специјализована овлашћена службена лица која су стекла посебна знања из области права дјетета и кривичноправне заштите малољетних лица.

Поступање
Члан 186.

(1) Код поступања у кривичним предметима против учинилаца кривичних дјела на штету дјецe и малољетника, при провођењу процесних радњи посебно обазриво се односи према дјетету или малољетнику на чију штету је учињено кривично дјело, имајући у виду његов узраст, особине његове личности, образовање и прилике у којима живи, како би се избјегле могуће штетне посљедице на његов будући живот, васпитање и развој. Саслушање дјетета или малољетника се у правилу обавља уз помоћ педагога, психолога или другог стручног лица.

(2) Ако се као свједок саслушава дијете или млађи малољетник оштећен кривичним дјелом из члана 184. овог закона, саслушање се може провести највише два пута. Тужилац или овлашћено службено лице саслушава свједока путем техничких уређаја за пренос слике и звука, а без присуства тужиоца или овлашћеног службеног лица у просторији гдје се свједок налази. Саслушање дјетета или малољетника се у правилу обавља уз помоћ педагога, психолога или другог стручног лица.

(3) Дијете или млађе малољетно лице може се саслушати у свом стану или другом простору у коме борави или центру за социјални рад. При саслушању свједока поступа се у складу са ставом 2. овог члана.

(4) Суд саслушава дијете или малољетника као свједока оштећеног кривичним дјелом из члана 184. овог закона, у складу са ставом 2. овог члана, тако да суд, странакe у поступку и бранилац могу постављати питања, а да не буду присутни у истој просторији са свједоком. Саслушање дјетета или малољетника се обавља тако да се питања постављају посредством суда, а по потреби уз помоћ педагога, психолога или другог стручног лица.

(5) У сврху заштите дјецe и малољетника оштећених кривичним дјелом из члана 184. овог закона, примјењује се и друге одговарајуће одредбе Закона о заштити свједока у кривичном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 48/03).

(6) Одредбе овог члана се примјењују и онда када се саслушава дијете или малољетник који је свједок-очевидац учињеног дјела из члана 184. овог закона.

(7) Одредба члана 84. овог закона примјењује се у кривичном поступку против учинилаца кривичних дјела на штету дјецe и малољетника.

Забрана суочења
Члан 187.

Ако се као свједок саслушава дијете или малољетник који је озбиљно физички или психички трауматизован околностима под којима је извршено кривично дјело или пати од озбиљних психичких поремећаја који га чине посебно осјетљивим, забрањено је вршити његово суочење са осумњиченим, односно оптуженим.

Препознавање осумњиченог, односно оптуженог
Члан 188.

Ако препознавање осумњиченог, односно оптуженог врши малољетник оштећен кривичним дјелом, или је очевидац учињеног кривичног дјела, такво препознавање у свим фазама поступка врши се на начин који у потпуности онемогућава да осумњичени, односно оптужени, види малољетно лице.

Надлежност и састав суда
Члан 189.

У погледу надлежности и састава суда који суди пунољетним учиниоцима кривичних дјела на штету дјече и малољетника, сходно се примјењују одредбе Закона о кривичном поступку, ако овим законом није другачије прописано.

Хитност поступања
Члан 190.

Кривични поступак за дјела из члана 184. овог закона је хитан.

VII ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Важење правоснажно изречених васпитних мјера
Члан 191.

(1) Васпитна мјера појачаног надзора родитеља, усвојиоца или стараоца, појачаног надзора у другој породици и појачаног надзора надлежног органа социјалног старања која је правоснажно изречена до дана ступања на снагу овог закона не може трајати дуже од времена прописаног овим законом.

(2) Заводска васпитна мјера упућивања у васпитну установу, упућивања у васпитно-поправни дом и упућивања у посебну установу за лијечење и оспособљавање која је правоснажно изречена до дана ступања на снагу овог закона не може трајати дуже од времена предвиђеног овим законом.

(3) Заводска васпитна мјера правоснажно изречена до дана ступања на снагу овог закона пунољетном лицу које је починило кривично дјело као старији малољетник, а у вријеме суђења није навршило 23 године живота, замијениће се васпитном мјером појачаног надзора надлежног органа социјалног старања.

Правоснажно изречена казна малољетничког затвора
Члан 192.

Казна малољетничког затвора правоснажно изречена до дана ступања на снагу овог закона у трајању дужем него што би се могла изрећи по одредбама члана 51. став 1. овог закона, смањује се према одредбама овог закона.

Поступање у односу на застарјелост извршења казне
Члан 193.

Одредбе члана 56. овог закона примјењују се за застарјелост извршења казне малољетничког затвора и када је пресуда изречена прије ступања на снагу овог закона, уколико застарјелост већ није наступила.

Рехабилитација
Члан 194.

Одредбе члана 60. овог закона о рехабилитацији учинилаца кривичних дјела осуђених на казну малољетничког затвора примјењују се и у односу на осуђене прије ступања на снагу овог закона, уколико рехабилитација већ није наступила.

Досадашњи кривични поступци
Члан 195.

(1) Кривични поступак који је покренут прије ступања на снагу овог закона, наставиће се по овом закону, ако овим законом није другачије одређено.

(2) Предмети из става 1. овог члана који се налазе у фази припремног поступка доставиће се одмах тужилаштву, а ако је у току извршење појединих истражних радњи, у року од осам дана од дана ступања на снагу овог закона.

(3) Ако је до ступања на снагу овог закона донесена одлука против које је по одредбама Закона о кривичном поступку и другим законским прописима из ове области дозвољен правни лијек, а та одлука није достављена лицима која имају право на правни лијек или ако је правни лијек поднесен, али о њему још није одлучено у погледу права на правни лијек и поступак по правном лијеку, примјењују се одредбе Закона о кривичном поступку.

Рачунање рокова
Члан 196.

(1) Ако је на дан ступања на снагу овог закона у предметима из његове надлежности био у току какав рок, тај рок се рачуна према одредбама овог закона, осим ако је рок по досадашњим прописима био дужи.

(2) Одредбе чл. 100, 101. и 102. овог закона о роковима трајања притвора примјењују се у предметима започетим након ступања на снагу овог закона.

Едукација
Члан 197.

(1) О стицању посебних знања и континуираном стручном оспособљавању и усавршавању судија и тужилаца из области дјечијих права, преступништва младих и њихове кривичноправне заштите, брине се Центар за едукацију судија и тужилаца Републике Српске, и то под надзором Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине.

(2) Министарство, Министарство рада и борачко-инвалидске заштите, Министарство здравља и социјалне заштите, Министарство унутрашњих послова, Удружење медијатора БиХ и Адвокатска комора Републике Српске брину о стручном усавршавању лица које раде на пословима преступништва младих и кривичноправне заштите дјецe, овлашћених службених лица, социјалних радника, медијатора, адвоката, и радника запослених у установама и заводима, путем сарадње са Центром за едукацију судија и тужилаца Републике Српске, научним установама, професионалним удружењима и невладиним организацијама, кроз стручна савјетовања, семинаре, провјере знања и друге облике додатног оспособљавања стручних лица која раде на тим пословима, а према Програму едукације који доноси министар.

(3) Центар за едукацију судија и тужилаца Републике Српске обезбјеђује тужиоцима и судијама увјерења или сертификате о стручној оспособљености за обављање послова послова из области преступништва младих и њихове кривичноправне заштите.

(4) Стручно оспособљавање особа из претходног става, овлашћених службених лица, социјалних радника, медијатора, адвоката и радника запослених у установама и заводима, обезбједиће се најдаље у року од 10 мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

Савјет за праћење и унапређење рада органа кривичног
поступка и извршење кривичних санкција
Члан 198.

(1) Министар оснива Савјет за праћење и унапређење рада органа кривичног поступка и извршење кривичних санкција према малољетницима (у даљем тексту: Савјет), који ће донијети Пословник о раду у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

(2) Чланови Савјета именују се из реда истакнутих судија, тужилаца, овлашћених службених лица, адвоката и стручних лица органа старатељства која су у дужем временском периоду радила или раде на кривичним предметима дјеце и малољетника, као и лица која се баве науком и која су признати стручњаци у области преступништва младих и кривичноправне заштите дјеце и малољетника.

(3) Приликом избора чланова Савјета води се рачуна о равноправној заступљености оба пола.

(4) Савјет подноси Министарству иницијативе, приједлоге, мишљења и анализе које се односе на преступништво младих и кривичноправну заштиту дјеце и малољетника, на поступање са њима према одредбама овог закона, као и на друге правце рада са овом популацијом.

Доношење подзаконских аката
Члан 199.

(1) У року од шест мјесеци од дана објављивања овог закона:

а) министар ће донијети Правилник о примјени посебних обавеза према малољетним учиниоцима из члана 35. став 9. овог закона и Правилник о примјени васпитних препорука из члана 124. став 2. овог закона, Правилник о дисциплинској одговорности из члана 153. став 1. овог закона и Програм едукације из члана 197. став 2. овог закона,

б) министар здравља и социјалне заштите донијеће упутство о начину вођења евиденција о изреченим васпитним мјерама из члана 49. став 1. овог закона и

в) министар унутрашњих послова донијеће правилник о примјени мјере полицијског упозорења из члана 124. став 1. овог закона.

(2) Правилник о кућном реду за извршење васпитне мјере упућивања у васпитно-поправни дом („Службени гласник Републике Српске“, број 63/07) усагласиће се у року из става 1. овог члана са овим законом.

Престанак важења
Члан 200.

До ступања на снагу овог закона, ускладиће се одредбе Кривичног закона, Закона о кривичном поступку и Закона о извршењу кривичних санкција и одредбе других прописа из области заштите права дјеце и малољетника са овим законом.

Ступање на снагу
Члан 201.

Овај закон објавиће се у „Службеном гласнику Републике Српске“, а ступа на снагу 1. јануара 2011. године.

Број: 01-101/10
Датум: 25. јануар 2010. године

ПРЕДСЈЕДНИК
НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Мр Игор Радојичић